

Bilag 1: Ny forretningsmodel for FOTdanmark – samlet økonomi

Beløb i mio. kr.	Fremtid, eksisterende model			Fremtid, ny model			Ændring		
	årligt	stat	komm	årligt	stat	komm	årligt	stat	komm
Indkøb data									
Flyfoto og ortofoto	5,8	1,7	4,1	5,9	5,9	0,0	0,1	4,2	-4,1
Totalajourføring af fotogrammetriske data	4,9	2,2	2,7	2,0	2,0	0,0	-2,9	-0,2	-2,7
Udpeget ajourføring af fotogrammetriske data	0,9	0,0	0,9	1,3	1,3	0,0	0,4	1,3	-0,9
Bevillingsoverførsel afkommunale udgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,6	4,6	0,0	-4,6	4,6
<i>Sum Indkøb data</i>	<i>11,6</i>	<i>3,9</i>	<i>7,7</i>	<i>9,2</i>	<i>4,6</i>	<i>4,6</i>	<i>-2,4</i>	<i>0,7</i>	<i>-3,1</i>
Indkøb Systemunderstøttelse									
Afskrivning på system	3,0	0,8	2,2	3,0	1,5	1,5	0,0	0,7	-0,7
Systemdrift og vedligehold	2,0	0,5	1,5	2,0	1,0	1,0	0,0	0,5	-0,5
<i>Sum Indkøb Systemunderstøttelse</i>	<i>5,0</i>	<i>1,3</i>	<i>3,7</i>	<i>5,0</i>	<i>2,5</i>	<i>2,5</i>	<i>0,0</i>	<i>1,2</i>	<i>-1,2</i>
Indkøb fællesopgaver									
FOTdanmark, sekretariat (løn og drift)	3,2	1,6	1,6	0,0	0,0	0,0	-3,2	-1,6	-1,6
Udviklingsprojekter, indkøb	0,6	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	-0,2	-0,1	-0,1
<i>Sum Indkøb fællesopgaver</i>	<i>3,8</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>0,4</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>-3,4</i>	<i>-1,7</i>	<i>-1,7</i>
SUM INDKØB	20,4	7,1	13,3	14,6	7,3	7,3	-5,8	0,2	-6,0
ÅV-udgift data									
Kommunale ændringsudpegninger (ÆUP)	3,3	0,0	3,3	6,5	0,0	6,5	3,3	0,0	3,3
Udbud/kontrol af fotogrammetriske data	7,3	5,2	2,1	5,9	5,9	0,0	-1,4	0,7	-2,1
Tredjepartsindberetninger og dataforbedringer	0,5	0,3	0,2	0,6	0,6	0,0	0,1	0,3	-0,2
<i>Sum ÅV-udgift data</i>	<i>11,1</i>	<i>5,5</i>	<i>5,6</i>	<i>13,0</i>	<i>6,5</i>	<i>6,5</i>	<i>2,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>
ÅV-udgift fællesopgaver									
Bestyrelsesbetjening, foreningsdrift mv.	0,0	0,0	0,0	1,6	0,8	0,8	1,6	0,8	0,8
<i>Sum ÅV-udgift fællesopgaver</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>1,6</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>1,6</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>
SUM ÅV-UDGIFT	11,1	5,5	5,6	14,6	7,3	7,3	3,6	1,8	1,8
SUM I ALT	31,5	12,6	18,9	29,2	14,6	14,6	-2,3	2,0	-4,3

Fællesopgaver, samlet (Indkøb+ÅV-udgift)	3,8	1,9	1,9	2,0	1,0	1,0	-1,8	-0,9	-0,9
---	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------

Kommunal interesse- varetagelse (v. KL)	
(Besp. System)	1,2
(Besp. Fællesopg.)	0,9
I alt	2,1

Bilag 2

FOTdanmark
Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf.: 33 70 33 70
www.fot.dk

Mobil: 2053 7746
e-mail: TWM@kl.dk
ref: : 2469 8407

FOTdanmarks Strategiske Grundlag 2013-2015

4. april 2013

Godkendt på FOT-repræsentantskabsmødet den 18. april 2013

Indhold

Indledning.....	2
Baggrund	2
FOTdanmark i dag	2
FOTdanmarks omverden.....	3
FOTdanmark fremover	3
FOTdanmark med større grad af forpligtelse	4
FOT-samarbejdet med nye aftaleformer	6

Indledning

FOTdanmarks strategi har til formål at sætte retningen for foreningens aktiviteter og udvikling for perioden 2013-2015. Strategien er udtryk for den retning, som arbejdet i foreningen skal forfølge i de kommende år, og for den tilgang FOTdanmark skal tage i brug for at konkretisere de strategiske målsætninger.

Strategien består af to dokumenter, hvor det strategiske grundlag (nærværende dokument) er hoveddokumentet. Hertil er udarbejdet et bilag, hvori foreligger en beskrivelse af en række pejlemærker, der identificerer retningen og målsætninger inden for en række centrale felter.

Pejlemærkernes målsætninger er videreført i arbejdsprogrammet, hvor målsætningerne her yderligere konkretiseres i en række indsatser, der skal gennemføres for at realisere foreningens målsætninger. Arbejdsprogrammet er i lighed med strategien og pejlemærkerne gældende for perioden 2013-2015.

Arbejdsprogrammet vil årligt blive fulgt op på foreningens repræsentantskabsmøde.

Baggrund

FOTdanmark blev stiftet som forening i 2007 med det formål at etablere et fællesoffentligt samarbejde mellem stat og kommuner om at tilvejebringe og vedligeholde et fælles geografisk administrationsgrundlag, der anvendes af offentlige myndigheder i forbindelse med varetagelsen af deres opgaver.

Ved årsskiftet 2012/2013 har FOTdanmark nået den første milepæl – at blive landsdækkende – hvad angår etableringen af datagrundlaget. Samtidig er der opbygget en samarbejdsorganisation, med aktive medlemmer og ressourcepersoner, der indgår i udviklingen og kvalitetssikringen af datagrundlaget og medvirker til at bringe FOT-data i anvendelse.

Fremadrettet er hovedopgaven derfor at arbejde for, at FOT-data ajourføres og i nødvendigt omfang at tilpasse specifikationerne, således at FOT-data – i samspil med andre data – kommer til at udgøre det fælles geografiske administrationsgrundlag for det offentlige opgavevaretagelse, herunder til såvel statslige som kommunale forvaltningsopgaver. FOTdanmarks bestyrelse har udarbejdet dette strategiske grundlag for, hvordan FOT-samarbejdet skal positioneres og bidrage til tværoffentlige samarbejder om anvendelse og vedligehold af FOT-data.

FOTdanmark i dag

Siden etableringen i 2007 har FOTdanmark først og fremmest arbejdet for at blive en landsdækkende forening, der i et forpligtende fællesoffentligt samarbejde sikrer udviklingen og tilvejebringelsen af et landsdækkende fælles geografisk administrationsgrundlag. Dette er gjort ved at etablere FOT-data i henhold til FOT-specifikationen, ved at etablere det fælles databasesystem (FOT2007) og ved at forankre en forståelse af FOT som fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag.

Selve etableringen og den periodiske ajourføring af FOT-data sker i lokale FOT-samarbejder, hvor der via regionale kortsamarbejder indgås produktionsaftaler mellem de enkelte kommuner og Geodatastyrelsen, og hvor parterne har ansvaret for dataindhold og kvalitet. Data tilvejebringes gennem fotogrammetrisk produktion ved udbud til private leverandører. FOTdanmarks bestyrelse har initieret et arbejde med at professionalisere dette fotogrammetriske produktionssamarbejde.

De første skridt mod sektorsamarbejder – dvs. samarbejder om ajourføring med særskilte sektorer/forvaltningsområder – er taget. Der er således indgået aftale med Kulturstyrelsen om deling af data om Fredede Fortidsminder, og der er en aftale på vej om udveksling af data om vindmøller med MBBL (BBR) og Energistyrelsen. Sådanne aftaler indgås mellem de involverede styrelser og parterne bag FOTdanmark. FOTdanmarks bestyrelse har koordineret og fremmet disse initiativer.

FOTdanmarks omverden

Opfattelsen af geodata har skiftet karakter siden foreningens grundlæggelse og den første etablering af fælles FOT-data. Det er i stigende grad opfattelsen på tværs af forvaltningsområder, at geodata kan bidrage til en mere effektiv forvaltning. Samtidig har et generelt øget fokus på behovet for effektivisering af den offentlige sektor bidraget til, at brug af fælles data er blevet et centralt politisk sigtepunkt, ikke mindst på det geografiske område.

Regeringens og kommunernes aftale om etablering af grunddata (Den Fællesoffentlige Digitaliseringsstrategi 2011-2015) medfører i den sammenhæng en række muligheder for FOT-samarbejdet, men stiller også krav til samarbejdet.

Grunddataaftalen der blev indgået i oktober 2012 betyder, at FOT-data nu er udpeget som grunddata og kan anvendes frit af alle. Med grunddata følger målsætningen om, at alle offentlige myndigheder skal anvende disse data. Det stiller krav til datas kvalitet og aktualitet, og grunddataaftalen medfører en forpligtelse for FOTdanmarks parter til at levere ajourførte data.

Grunddataaftalen består af 7 delaftaler, som bl.a. rummer en række udviklingstiltag og forbedringer af eksisterende data; heraf vedrører 5 delaftaler geografiske data. Foreløbig skal der i løbet af 2013-14 etableres fælles grunddata for vandforvaltning og klimatilpasning med udgangspunkt i FOT-data, samt etableres løsninger til håndtering af adresser, vejnavne, administrative inddelinger og stednavne, hvori FOT-data indgår. Der er lagt op til, at der kan indgås flere aftaler i de kommende år. På vejområdet arbejdes der således også aktuelt med grundlaget for at kunne iværksætte et grunddataprojekt mellem de vejdataansvarlige myndigheder. Endvidere er der truffet beslutning om at etablere en fællesoffentlig Datafordeler til distribution af alle grunddata.

Det er essentielt, at FOT-samarbejdet har en form/struktur, der gør, at FOTdanmark kan understøtte sådanne fællesoffentlige aktiviteter, uanset om de initieres af FOTdanmark eller i andre sammenhænge og kan være drevet af andre interesser og behov.

FOTdanmarks bestyrelse har derfor udarbejdet dette strategiske grundlag for, at der kan skabes den nødvendige klarhed, dels i forhold til at FOT-data er blevet autoritative og forpligtende grunddata, dels for at kunne understøtte de mange initiativer, der tager sigte på at få FOT-data i øget anvendelse og for gennem aftaler med sektorforvaltninger mv. at kunne understøtte en mere efterspørgselsdrevet udvikling af FOT.

FOTdanmark fremover

FOTdanmark ønsker at bidrage til at udfolde intentionerne bag den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi. FOTdanmark ønsker at understøtte et øget samarbejde mellem myndighederne om at effektivisere den offentlige sektor ved brug af geodata.

FOTdanmarks bestyrelse har derfor udarbejdet følgende vision for samarbejdet om FOTdata.

Vision

FOT-data har en central rolle i den offentlige geografiske infrastruktur, og bidrager som et fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag til digital forvaltning og effektivisering af den offentlige sektor i Danmark.

FOTdanmark med større grad af forpligtelse

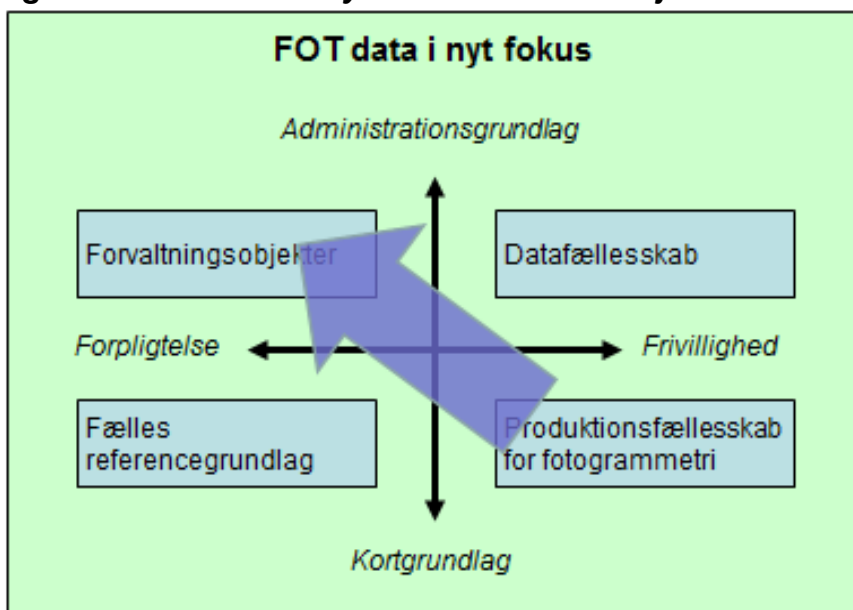
FOT-samarbejdets nuværende konstruktion har været god til at sikre den første landsdækkende etablering af FOT-data, og er et godt grundlag for et velfungerende samarbejde mellem staten og kommunerne. Samarbejdet er fleksibelt og rummeligt og derfor også et solidt fundament for det videre arbejde.

FOT-datas nye position som grunddata gør det imidlertid nødvendigt at se på, hvordan de forpligtelser, der følger med denne position, kan håndteres fremadrettet.

Hvordan fremtidige samarbejder om udvikling, anvendelse og ajourføring af FOT-data som administrationsgrundlag kommer til at foregå, afhænger af de behov, som gør sig gældende inden for de enkelte domæneområder (vandløb, bygning, vej, natur osv.), og den villighed parterne har til at finansiere såvel tilvejebringelsen af nye data som tilpasninger i dataindhold og kvalitet. FOT indeholder i dag en grundlæggende registrering af landdataobjekter. Den videre udvikling af FOT-data vil således blive drevet af brugernes behov og deres vilje til at medvirke til finansiering af nye tiltag.

To væsentlige aspekter (som fremgår af figuren nedenfor) er graden af forpligtelse eller frivillighed i samarbejdet (den vandrette dimension), samt hvordan FOT-data skal spille sammen med forvaltningsdata – om FOT-systemet skal indeholde egentlige forvaltningsobjekter som direkte kan anvendes i forvaltningsopgaver, eller forvaltningsdata skal kobles til FOT-data som et referencegrundlag, som kan binde informationer sammen på tværs af forvaltningsskel (den lodrette dimension).

Figur 1. FOT-data i et nyt fokus for samarbejdet

Modellen viser, at der kan være forskellig fokus på krav til indhold, aktualitet, kvalitet mv. for FOT-data afhængig af anvendelsen og af hvorledes data tilvejebringes herunder også mulighed for finansiering. Pilen markerer en vision om, at centrale objekttyper i FOT direkte kan anvendes i løsning af forvaltningsmæssige opgaver.

Forvaltningsbehovene vil være afgørende for, hvilken samarbejdsmodel og hvilke datatyper, der er behov for. Behovet kan ændre sig over tid, og et frivilligt samarbejde fx om fælles distribution af data (datafællesskab) eller FOT-data benyttet som referencegrundlag kan udvikle sig til et samarbejde om egentlige forvaltningsobjekter. Det afhænger af, hvilke samarbejdsformer der bedst understøtter forvaltningsbehovet, og hvad der kan opnås enighed om. FOTdanmark vil arbejde for, at objektdefinitioner og datakvalitet løbende tilpasses, så de bedst muligt understøtter behovene på tværs af sektorer.

I denne sammenhæng forstås de 4 forskellige fokusmuligheder for samarbejdet således:

Forvaltningsobjekter

Brugen af FOT-data som forvaltningsobjekter forudsætter, at objektdefinitioner og -indhold (nøjagtighed, fuldstændighed, attributter m.m.) er afstemt i forhold til lovgivning og de forvaltningsprocesser, som skal understøttes. Det forudsætter et klart dataansvar, hvor den objektansvarlige myndighed er forpligtet på datas kvalitet (fuldstændighed, entydighed og aktualitet), så data også kan anvendes af andre myndigheder som grundlag for sagsafgørelser eller som autoritativt planlægningsgrundlag.

Fælles referencegrundlag

Brugen af FOT-data som fælles referencegrundlag forudsætter, at FOTs registreringsprincipper og metadata understøtter, at informationer i eksterne forretningssystemer efter aftale kobles til FOT-objekter via id'er eller eksterne koblingsnøgler. Det forudsætter klare regler for og dokumentation af ændringer af de grundlæggende FOT-objekter, samt at objekterne har stabile id'er og en udbygget historik for at de skal kunne fungere som det autoritative referencegrundlag.

Datafællesskab

Brugen af FOT-samarbejdet som datafællesskab indebærer, at andre myndighedsdata kan opbevares, distribueres og vedligeholdes/samproduceres med de grundlæggende FOT-data.

Det er den dataansvarlige myndighed, som fastlægger kravene til indhold og kvalitet, og finansierer de data, som indgår i datafællesskabet.

Produktionsfællesskab for fotogrammetri

Brugen af data fra et fotogrammetrisk produktionsfællesskab forudsætter, at databehovene kan opfyldes med de data, som de fotogrammetriske firmaer kan levere inkl. en efterfølgende kvalitetskontrol. Datamæssigt svarer det for langt de fleste objekttyper til indholdet i den nuværende FOT-database.

Afhængigt af forretningsområdet og sektorenes databehov til at udøve en konkret myndighedsopgave forventes der derfor forskellige modeller for, hvordan FOT-data specificeres, etableres og opdateres. Det er et led i en mere efterspørgselsdrevet udvikling. FOT-data kan, afhængig af de behov som sektorerne/forvaltningsområderne har til data, således optræde i forskellige former/kvaliteter afhængig af udviklingen af behovene på det konkrete forretningsområde. Kravene til FOT-datas præcise specifikation, nøjagtighed, fuldstændighed, attributter og aktualitet defineres således af de sektorer, som skal anvende data – under hensyntagen til finansieringsvilje og forpligtelser i samarbejdsaftalerne. FOTdanmark har i den sammenhæng en central opgave i at arbejde for, at enkeltsektorer forvaltningsbehov ikke kompromitterer sammenhængen i geografien på tværs, således at FOT-data netop også fungerer som det fælles referencegrundlag.

FOT-samarbejdet med nye aftaleformer

FOT-samarbejdet består i dag af 2 aftaleformer:

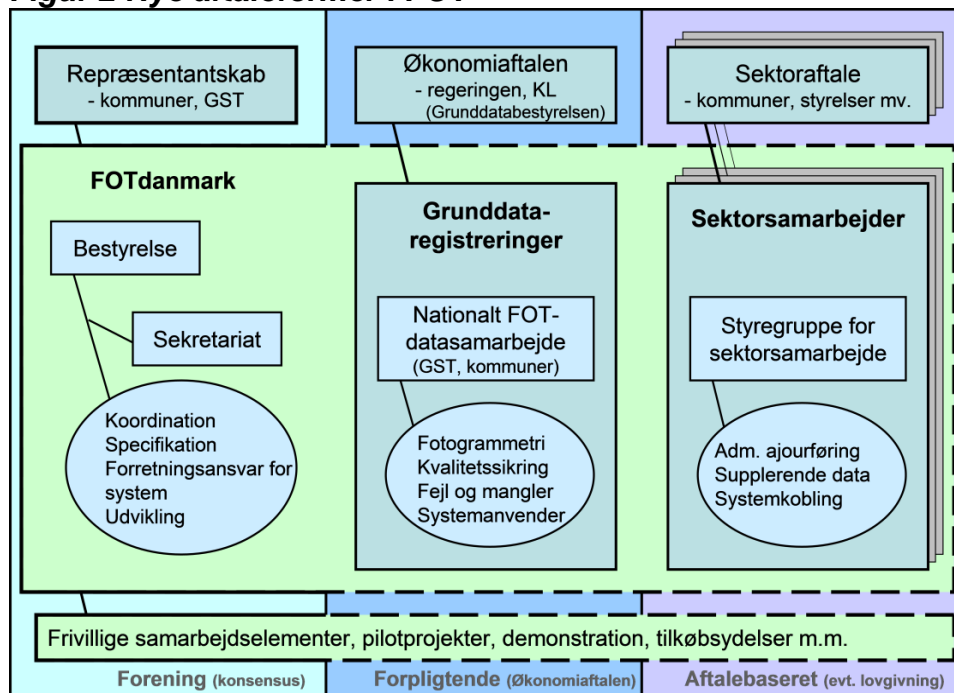
1. En forening baseret på frivilligt medlemskab, som har ansvaret for koordination, specifikation og systemunderstøttelse af FOT-data
2. Lokale FOT-samarbejder, hvor kommuner og Geodatastyrelsen indgår aftaler om produktionen af FOT-data

Fremover er det nødvendigt, at FOT-samarbejdet har den tilstrækkelige klarhed om aftaleformer, som kan understøtte den strategiske udvikling. For det første skal samarbejdets aftaleformer være tilpasset de forpligtelser om tilvejebringelse af FOT-data, som følger af grunddataaftalen. For det andet er det nødvendigt, at der fremadrettet kan indgås andre typer af aftaler og mere forpligtende samarbejder mellem myndigheder inden for enkelte sektorer/forvaltningsområder. Det er afgørende for, at de data, som FOT-samarbejdet leverer, kan understøtte behovene i forbindelse med digital forvaltning baseret på geodata.

Den fremadrettede finansiering af nye tiltag og deraf følgende udgifter vil tage udgangspunkt i behovene, og hvad man aftalemæssigt kan blive enige om mellem aftaleparterne.

I det følgende beskrives disse aftaleformer, som ramme for forskellige typer samarbejde.

Figur 2 Nye aftaleformer i FOT

FOTdanmark (venstre søjle)

FOTdanmark er fortsat et konsensusbaseret samarbejde for kommuner og Geodatastyrelsen.

FOTdanmarks basisopgaver er at sikre sammenhæng i de grundlæggende data, så de kan anvendes på tværs af sektorerne. Det sker gennem specifikationsarbejdet, gennem koordination af aftaler om udvikling og ajourføring af FOT-data, samt som forretningsmæssigt ansvarlig for tilvejebringelse og udviklingen af den nødvendige systemunderstøttelse, der gør det let for brugerne at anvende og ajourføre FOT-data.

Pejlemærke - Specifikationsarbejdet

Specifikationsarbejdet skal sikre, at FOT-data til stadighed er veldefinerede og velbeskrevne. Specifikationsarbejdet har ansvaret for at opstille retningslinjer for dataproduktion og vedligeholdelse af data, så konsistens og homogenitet i data kan sikres.

FOT-specifikationen skal til stadighed understøtte de anvendelsesbehov, som FOTdanmark vælger at prioritere ud fra en afvejning af tekniske samt ressource- og finansieringsmæssige muligheder.

Pejlemærke – Forretningsmæssigt ansvar for systemunderstøttelse

Det forretningsmæssige ansvar for systemunderstøttelse omfatter opstilling af forretningsmæssige krav til systemunderstøttelse, at indgå aftaler med systemejere og sikre opfølgning på systemleverancer, herunder udvikling af nye funktionaliteter.

Foreningen iværksætter et arbejde med at få kravspecificeret en tidsvarende forretningsdrevet systemunderstøttelse, som understøtter opbevaring og ajourføring af FOT-data med henblik på ibrugtagning inden for strategiperioden.

Pejlemærke – Initiering og koordinering af arbejdet med sektoraftaler

FOTdanmark har et koordinationsansvar for bl.a. at sikre et løbende overblik over, hvilke aftaler og forpligtelser, der gælder med hensyn til indhold, kvalitet og ajourføring af FOT-data, og hvorledes disse krav bliver opfyldt.

FOTdanmark vil gennem pilotprojekter og business cases initiere grundlaget for indgåelsen af nye aftaler med sektorer/forvaltningsområder mhp. administrativ ajourføring og/eller kvalitetssikring af data tilknyttet sektorernes behov i forbindelse med anvendelsen af data.

Grunddataregistreringer (midterste søjle)

Aftalen om grunddataregistreringer følger af regeringens og kommunernes aftale om at gøre FOT til grunddata og forpligtelsen for parterne til at levere og finansiere de grundlæggende FOT-data. Forpligtelsen til grunddataregistreringen omfatter Geodatastyrelsen og alle landets kommuner og er dermed uafhængig af, om de enkelte parter er medlem af FOTdanmark.

De præcise forpligtelser, der følger af grunddataaftalen, skal aftales med Grunddatabestyrelsen. For at FOT-data kan fungere som grunddata, må det forventes, at der kommer nogle basale krav til indhold, kvalitet og ajourføringsfrekvens. Ønsker FOT-samarbejdet væsentlige ændringer i forhold til disse basale krav til data, må det fremover aftales via de årlige økonomiaftaler mellem regeringen og kommunerne.

For at hindre, at datatilvejebringelsen fastlåses i en ikke tidssvarende model, vil FOTdanmark løbende undersøge muligheder for, at den fotogrammetriske produktion erstattes af eller suppleres med data indberettet fra sagsbehandling hos myndighederne og fra andre kilder (herunder crowd sourcing), men også have øje for nye tekniske produktionsmuligheder. FOTdanmark vil i den sammenhæng løbende følge muligheder for alternative og/eller supplerende produktionsmetoder.

Pejlemærke – En effektiv dataproduktion

FOTdanmark vil bidrage til, at der udarbejdes en vejledende model for, hvordan parterne i FOT-samarbejdet kan gennemføre en effektiv dataproduktion med udgangspunkt i tankerne i projektet 'Professionalisering af produktionen af FOT-data' og den efterfølgende dialog med FOSAKO.

Pejlemærke – Administrativ ajourføring

FOT-data ajourføres administrativt som supplement til den fotogrammetriske ajourføring. Som led i en aftale om grunddataregistreringer vil FOTdanmarks parter arbejde for at højne kvalitet og aktualitet i FOT-data i henhold til FOT-specifikationen gennem administrativ ajourføring.

Sektorsamarbejder (højre søjle)

Skal indhold, kvalitet, datastruktur, eller samarbejdsrelationer om FOT-data ændres, og disse behov ikke kan opfyldes inden for rammerne af den aftalte grunddataregistrering (midterste søjle), f.eks. for at kunne understøtte nye forvaltningsopgaver, vil det kræve, at der indgås en særskilt aftale. Det kan være blandt parterne inden for FOT-samarbejdet (kommunerne eller Geodatastyrelsen), eller med parter udenfor samarbejdet (statslige styrelser, regioner mv.), der får behov for nye eller ændrede FOT-data. Sådanne sektoraftaler indgås mellem de parter, som berøres af ændringerne, og aftaler vil som minimum altid skulle omfatte én af FOT-parterne.

Disse sektoraftaler vil være behovsdrevne, og de forudsætter, at den nødvendige finansiering kan tilvejebringes. Det er imidlertid vigtigt, at FOT-strukturen kan understøtte sådanne tilpasninger, så der ikke opstår parallelle grundregistreringer.

Der skal inden indgåelse af sådanne sektoraftaler nøje afdækkes, hvilke konsekvenser en given aftale måtte få for de fælles data og systemer i FOTdanmark. Det er de FOT-parter, der indgår i sektoraftalerne, som har ansvaret for at afdække disse konsekvenser, mens det er FOTdanmark med den koordinerende rolle for aftaler, som skal sikre, at initiativet er i overensstemmelse med FOTdanmarks mål og er afstemt med andre interesser i foreningen.

Nye aftaleformer: Sektoraftaler om tilvejebringelse af fotogrammetriske data

Disse aftaler tager sigte på supplerende fotogrammetriske registreringer, som ligger udover de aftalte grunddataregistreringer. De kan skyldes behov for hyppigere ajourføringer, krav om højere kvalitet eller behov for andre objekttyper eller ekstra attributter. Eksempler: En årlig kommunal ajourføring af byområder, Vejdirektoratets digitale grundplaner eller registreringer af vandløbskanter for vandløb mindre end 2,5 m til udlæg af randzoner.

Nye aftaleformer: Sektoraftaler om FOT som referencegrundlag

Disse aftaler tager sigte på at kunne koble eksterne forretningsdata til FOT-objekter, enten ved at eksterne nøgler lagres i FOT eller ved at FOT udstiller stabile id'er som eksterne systemer kan koble sig til. Eksempel: Bygningsgeokodning til kobling af oplysninger i BBR med FOT-bygninger. Etablering af referencemodel til kobling af vejdata knyttet til et lineært referencesystem med FOT-vejmidter.

Nye aftaleformer: Sektoraftaler om forvaltningsobjekter

Disse aftaler tager sigte på, at tilpasse FOT-data så de direkte kan anvendes i forbindelse med forvaltningsafgørelser. Det kræver ofte tilpasninger af data i forhold til lovgivningen og forvaltningsprocesser. Eksempler: Sammenhæng mellem FOT-objekter og forvaltningsobjekter, det skal f.eks. kunne identificeres, hvilke vandløbsstrækninger, der er omfattet af vandløbsloven og om vandløb er højt målsatte, eller f.eks. at alle objekter, der skal bære et vejnavn, findes i FOT.

Pejlemærke – BYGNING

FOTdanmark vil i samarbejde med MBBL og kommunerne arbejde for etablering af løsninger, der muliggør en smidig bygningsgeokodning af FOT-data i kommunerne efter en aftalt standard og kvalitet. FOTdanmark vil bidrage til grundlaget for en aftale om geokodning af den resterende del af bygningsmassen.

Pejlemærke – VEJE

FOTdanmark vil arbejde for, at FOT-vejmidter er specificeret og tilpasset, så de vil kunne anvendes i de mest udbredte forvaltningssystemer. FOTdanmark vil bidrage til grundlaget for en aftale om, at data tilpasses, så de kan udgøre grundlaget for en evt. etablering af grunddata på vejområdet.

Pejlemærke – VANDLØB

FOTdanmark vil bidrage til gennemførelse af FODS-projektet "Fælles grunddata for vandforvaltning og klimatilpasning" med etablering af et landdækkende geografisk vandløbsnetværk baseret på FOT. FOTdanmark vil dermed bidrage til grundlaget for en aftale om, at FOT-data skal være specificeret og modelleret, således at de på bedst mulige måde kan danne udgangspunktet for de forskellige myndigheders arbejde med vandløbsdata.

Pejlemærke – NATUR

FOTdanmark vil bidrage til samarbejde mellem NST, KL, kommunerne og DMP om initiativer, der arbejder hen imod en aftale om én fælles registrering af naturarealer. Initiativerne skal gennemføres med respekt for, at der kan være behov for forskellige repræsentationer af den fælles registrering.

Pejlemærke – BRED ANVENDELSE

FOTdanmark vil bidrage til, at en række tværgående offentlige forvaltningsopgaver, som baserer sig på geografisk informationsgrundlag, såsom bl.a. beredskabsarbejdet og arbejdet med klimatilpasning, vil kunne benytte FOT-data som det geografiske datagrundlag. Det vil kræve, at FOT-datasættet kan leve op til de krav, der stilles for, at FOT-data kan indgå med nytteværdi i det relevante geografiske datagrundlag, herunder bidrage til grundlaget for nye aftaler på områderne.

FOTdanmark

Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf: 33 70 33 70
www.fot.dk

Bilag 3: Ny model for vedligehold af FOT-data

11. februar 2014

Som led i forhandlingen om en ny forretningsmodel for FOT-samarbejdet har Sekretariatsudvalget foreslået en ny model for det obligatoriske datavedligehold i FOT-samarbejdet. Modellen og en økonomisk vurdering heraf har været forelagt bestyrelsen, og foreligger her i endelig udgave, som den indgår i bestyrelsens aftale om en ny forretningsmodel for FOT-samarbejdet.

Model for fremtidigt vedligehold af data

I boksen opsummeres den nye obligatoriske minimumsmodel for datavedligeholdet, som uddybes og resurserettes i det efterfølgende.

Forslag til ny obligatorisk model for vedligehold af FOT-data
<ul style="list-style-type: none">• Årligt landsdækkende billeddækning (flyfotos) og forårsortofoto i 15 cm opløsning• Løbende ændringsudpegninger (ÆUP) af bygninger, veje og vandløb/søer eller administrativ ajourføring af disse objekttyper• Årlig fotogrammetrisk ajourføring på baggrund af ændringsudpegninger• OP3 i byzonearealer +/- 5 % og OP1 i øvrige områder. Afskaffelse af OP2• Totalajourføring hvert 5. år• Opgradering til seneste specifikation ved totalajourføring• Administrativ ajourføring – tredjepartsindberetninger og dataforbedringer

Årligt landsdækkende forårsortofoto i 15 cm opløsning

Det er aftalt, at der fremover indkøbes en landsdækkende forårsbilleddækning og ortofoto i 15 cm opløsning.

På baggrund af diverse brugertilbagemeldinger har det været sekretariatsudvalgets vurdering, at mange administrative opgaver kan løses mindst lige så godt ved brug af ortofotos som ved egentligt udtegnede fotogrammetriske objekter, og at det derfor vil være hensigtsmæssigt med en årlig landsdækkende ortofotodækning. En årlig landsdækkende billeddækning åbner mulighed for at redefinere brugen af fotogrammetri til ajourføring af FOT-data og dermed øge aktualiteten af bygning, vej og vandløb/søer, ligesom det vil øge

fleksibiliteten, når det gælder eventuelle tilkøbsydelse (jf. strategiens søjle 3).

I dag indkøbes billeddækning med en opløsning på 10 cm. Da et årligt indkøb af billeder med 10 cm opløsning vil medføre en markant større udgift, har sekretariatsudvalget foreslået, at minimumskravet til billeddækning nedsættes til en 15 cm opløsning. Det er sekretariatsudvalgets vurdering, at billeder med en 15 cm opløsning vil være tilstrækkelige til såvel den fotogrammetriske ajourføring som de kommunale og statslige forvaltningsopgaver.

Bestyrelsen er enig i Sekretariatsudvalgets forslag og vurderingen af, at behovet og ønsket om mere aktuelle billeder (årlige indkøb), bør vægtes højere end ønsket om geometrisk nøjagtighed, idet det så er muligt at få en årlig billeddækning / ortofotos samt øget aktualitet af bygninger, veje og vandløb/søer inden for den nuværende økonomiske ramme. Til sammenligning med et ortofoto i 10 cm opløsning, hvor den geometriske nøjagtighed er 10 cm, vil det færdige 15 cm produkt have en geometrisk nøjagtighed på 13-16 cm. I den forbindelse vil kravet til nøjagtigheden i OP3 i FOT-specifikationen skulle ændres tilsvarende. Der ændres ikke på i nøjagtighedskravene til OP1-kortlægning, men det skal nærmere undersøges om der ved tilrettelæggelse af udbudsprocessen kan opnås en bedre geometrisk nøjagtighed i OP1 områder, uden væsentlige meromkostninger.

Såfremt en kommune fortsat ønsker billeder med 10 cm opløsning, betaler denne differentialomkostningen til indkøbet, samt en re-sampling af billedmaterialet, så der kan produceres et landsdækkende ortofoto med en opløsning på 15 cm.

Løbende ændringsudpegninger (ÆUP) og årlig fotogrammetrisk ajourføring på baggrund af ÆUP

Alle FOT-data har foreløbig fået status af grunddata, men visse objekttyper har en mere central betydning end andre. Der er således ingen tvivl om, at geometrien for veje, bygninger og vandløb/søer, der indgår i tværoffentlige digitaliseringsprojekter, har eller er på vej til at få større betydning i relation til administrative processer på tværs af forvaltningsskel. Forventningerne og kravene til aktualitet og kvalitet er derfor højere til disse objekttyper.

Det har i flere år været ambitionen, at der indføres løbende ajourføring af FOT-data i forbindelse med sagsbehandling (LSA). Denne ambition gælder fortsat, men det er dog vurderingen, at udsigterne til egentlig LSA som kilde til den højere aktualitet i de centrale objekttyper vil have længere udsigter i forhold til at skabe egentlig geometri, og at dette derfor ikke på nuværende tidspunkt kan indgå som et obligatorisk element i aftalen om det fremtidige datavedligehold.

Bestyrelsen er enig i Sekretariatsudvalgets vurdering, og det er aftalt, at kommunerne fremover vil have en forpligtelse til at foretage ændringsudpegninger (ÆUP) for bygning, vej og vandløb/sø som input til en årlig fotogrammetrisk ajourføring. Det er vurderingen, at det er mere realistisk på den korte bane at få systematiske landsdækkende processer op at stå til ÆUP end egentlig LSA. Hertil kommer, at fotogrammetrisk ajourføring på baggrund af ÆUP er væsentligt billigere end en

totalgennemgang af billederne. Ajourføring på baggrund af ÆUP vil dog samtidig være et stort skridt i den rigtige retning mod ajourføring via LSA.

Parterne vil med udarbejdelsen af en vejledning til ÆUP afklare, hvilke krav der skal stilles til den kommunale forvaltning for indmeldelse af ÆUP.

OP3 i byzonearealer og OP1 i øvrige områder. Afskaffelse af OP2.

Parterne er enige om, at staten fremover medfinansierer OP3-kortlægningen, så der er tale om en generel 50/50-fordeling for det fælles dataindkøb, og at der samtidig skal være faste, landsdækkende kriterier for inddeling af OP1- og OP3-områder, hvor det i dag er kommunen, der træffer beslutning om og finansierer differentialomkostningen ved kortlægning i OP2- og OP3-standarderne.

Det besluttet efter Sekretariatsudvalgets forslag, at OP2 afskaffes, og at det fremover er obligatorisk at kortlægge byområder i OP3, baseret på byzoneinddelingen (med mulighed for tilpasning til de faktiske forhold med +/- 5 %). Der ændres ikke på nøjagtighedskravene til OP1-kortlægning, men det skal nærmere undersøges, om der ved tilrettelæggelse af udbudsprocessen kan opnås en bedre geometrisk nøjagtighed i OP1 områder, uden væsentlige meromkostninger.

Samtidig vil det fortsat være muligt, at kommunerne kan vælge at kortlægge yderligere områder i OP3, hvor differentialomkostningen som hidtil skal finansieres af den enkelte kommune.

Totalajourføring hvert 5. år

Når der indføres en årlig udpeget ajourføring af centrale objekttyper, har det været sekretariatsudvalgets vurdering, at totalajourføring (ajourføring af alle de fotogrammetriske objekter) vil være tilstrækkelig hvert 5. år, i stedet for hvert 3. som i dag. Bestyrelsen tilslutter sig dette forslag, som således er udtryk for en prioritering af de objekttyper, der har stor forvaltningsmæssig betydning (årlige ajourføringer jf. ovenfor). Hvis der på et senere tidspunkt opstår et forvaltningsbehov for hyppigere ajourføring af andre objekttyper, kan der indgås aftale herom.

Opgradering til seneste specifikation ved totalajourføring

Parterne er enige om, at det fremover skal være obligatorisk at opgradere til seneste version af FOT-specifikationen ved den periodiske totalajourføring hvert 5. år. Ingen kommuner har hidtil fastholdt en ældre version af specifikationen, men har ønsket opgradering så snart det økonomisk har været muligt, for at opnå de forbedringer, der har ligget i en ny specifikation. Nogle steder har en opgradering været udskudt i en periode. Ud fra den betragtning er der for dataproduktionen ikke tale om en forøgelse af omkostninger, men evt. en forskydning af omkostninger til et senere tidspunkt. En obligatorisk opgradering vil betyde færre samtidige specifikationer i spil, hvilket betyder et mere homogent landsdækkende datasæt. Samtidig vil det betyde færre systemmæssige omkostninger.

Administrativ ajourføring – tredjepartsindberetninger og dataforbedringer

Hvis FOT-data skal kunne anvendes bredt som fællesoffentligt administrationsgrundlag, er det desuden nødvendigt, at de myndigheder, der benytter det som forvaltningsgrundlag, også løbende kan indberette og få rettet de fejl og mangler, der konstateres i forbindelse med den

forvaltningsmæssige anvendelse, idet der ellers vil blive etableret parallelle registreringer. Dette behov er blevet understreget i forbindelse med NaturErhvervstyrelsens anvendelser af FOT-data til randzoneadministration.

GST har etableret en Fælles Indberetningsportal, FIP, som også vil kunne anvendes til indberetning af fejl og mangler ved FOT-data.

I takt med at der kommer gang i administrative ajourføringer via de nye web-snitflader til FOT2007, vil behovet for gennemgang af data i FOT2007 for inkonsistens og ugyldige registreringer øges, idet disse web-snitflader i dag ikke indeholder valideringsrutiner for data. Valideringsprocesser vil være nødvendige for løbende at kunne garantere, at der leveres grunddata af høj kvalitet og aktualitet.

Parterne er enige om, at GST fremover vil varetage opgaven med håndtering af tredjepartsindberetninger på samarbejdets vegne, om nødvendigt med inddragelse af den objektansvarlige myndighed. Parterne i FOT (kommunerne og GST) retter selv konstaterede fejl og mangler i FOT-data via egne procedurer og værktøjer.

Økonomi vedr. den nye model for vedligehold af FOT-data

I det følgende gennemgås de økonomiske konsekvenser af den nye model for vedligeholdet af FOT-data, med en sammenligning af nu- og fremtidssituationen. Der er bl.a. tale om en ændret opgavefordeling, som vil medføre en mere effektiv tilrettelæggelse af arbejdet, der giver besparelser, som er afgørende for den samlede økonomi.

Den nye samarbejdsmodel bygger grundlæggende på tankerne i det såkaldte professionaliseringsprojekt, hvor det anbefales, at GST løser alle opgaver vedrørende indkøb og kontrol af de fotogrammetriske data på parternes vegne. Professionaliseringsprojektet har været i høring og er allerede principgodkendt i bestyrelsen, og FOSAKO har givet sin støtte til forslaget om, at GST som udførende part varetager disse opgaver.

Kommunernes primære opgave vil derfor fremover være at bidrage til den højere aktualitet i grunddata ved at sikre den løbende indsamling af ÆUP til brug for den udpegede fotogrammetriske ajourføring hvert år. GST derimod vil stå for alt arbejde vedrørende udbud og produktionsplanlægning samt kvalitetskontrol af data, hvortil kommunerne fremover ikke er forpligtede til at stille resurser. Kommunernes fokus vil således fremover være at sikre, at FOT-data bringes i anvendelse i den kommunale forvaltning og at der indberettes ændringsudpegninger, men der vil naturligvis fortsat være et løbende samarbejde med GST om håndtering af forskellige former for administrativ ajourføring og dataforbedringer.

Parterne vil efterfølgende udarbejde retningslinjer for samarbejdet mellem GST og kommunerne om dataproduktionen. Dette arbejde vil ske i FOT-produktionsforum jf. forretningsmodellen.

Økonomien for den nye model for datavedligeholdet, sammenlignet med den gamle fremgår af figur 1. Nu-situationen er baseret på staten og kommunernes vurderede udgifter til datavedligeholdet i dag. Modellen er opdelt i udgifter til indkøb af tjenesteydelser og omkostninger til parternes ÅV-forbrug til de enkelte opgaver.

Økonomi for datavedligeholdelse										
Beløb i mio. kr.	Fremtid, eksisterende model			Fremtid, ny model			Ændring			
	årligt	stat	komm	årligt	stat	komm	årligt	stat	komm	
Indkøb										
Flyfoto og ortofoto	5,8	1,7	4,1	5,9	5,9	0,0	0,1	4,2	-4,1	
Totalajourføring af fotogrammetriske data	4,9	2,2	2,7	2,0	2,0	0,0	-2,9	-0,2	-2,7	
Udpeget ajourføring af fotogrammetriske data	0,9	0,0	0,9	1,3	1,3	0,0	0,4	1,3	-0,9	
Bevillingsoverførsel af kommunale udgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,6	4,6	0,0	-4,6	4,6	
Sum Indkøb	11,6	3,9	7,7	9,2	4,6	4,6	-2,4	0,7	-3,1	
ÅV-udgift										
Udbud/kontrol/distribution af foto/orto	3,8	2,9	0,9	3,4	3,4	0,0	-0,4	0,5	-0,9	
Udbud/kontrol af fotogrammetriske data	2,5	1,6	0,9	1,9	1,9	0,0	-0,6	0,3	-0,9	
Rammeopgaver og databaseilægning	1,0	0,7	0,3	0,6	0,6	0,0	-0,4	-0,1	-0,3	
Kommunale ændringsudpegninger (ÆUP)	3,3	0,0	3,3	6,5	0,0	6,5	3,3	0,0	3,3	
Tredjepartsindberetninger og dataforbedringer	0,5	0,3	0,2	0,6	0,6	0,0	0,1	0,3	-0,2	
Sum ÅV-udgift	11,1	5,5	5,6	13,0	6,5	6,5	2,0	1,0	1,0	
SUM I ALT	22,7	9,4	13,3	22,2	11,1	11,1	-0,5	1,7	-2,2	

De enkelte elementer gennemgås i det følgende.

Indkøb af tjenesteydelser

Foto/orto

Indkøb af en landsdækkende billeddækning og ortofoto i 15 cm opløsning med fulde rettigheder vurderes at beløbe sig til ca. 5,9 mio. kr. Til sammenligning kan nævnes at indkøb af billeder og ortofotos i 10 cm opløsning forventes at ville koste ca. 13. mio. kr. årligt.

I dag bruger kommunerne og GST samlet set ca. 5,8 mio. kr. om året på fotoflyvning og ortofotos. Dette beløb omfatter fotoflyvning til den treårige ajourføring på 3,9 mio. kr., samt ca. 1,9 mio. kr., som går til kommunernes eget indkøb af billeder de mellemliggende år. Forslaget betyder således, at der for ca. samme beløb kan indkøbes årlige billeder med den lavere opløsning, da der skal færre billeder til at dække det samme område.

Årlige landsdækkende forårsbilleder kan evt. blive en udfordring i forhold til den meget korte fotosæson og vejrliget samt kapaciteten i markedet. Det vil i givet fald forudsætte, at udbud skal deles op i flere separate udbud og kan måske få betydning for priserne. GST vil i de første produktionsår fra 2015 vurdere denne problemstilling nærmere.

Totalajourføring af data

Totalajourføringen skal fremover ske fordelt over 5 år.

Baseret på de første ajourføringstal ville udgiften til en landsdækkende totalajourføring have været ca. 14,8 mio. kr., dvs. 4,9 mio. kr. årligt for 1/3 af landet i den nuværende model. Det generelle prisfald gør, at en totalajourføring i dag forventes at ville koste 10,0 mio. kr., således at udgiften med forslaget vil være 2,0 mio. kr. årligt for 1/5 af landet.

Tallet for fremtidssituationen er baseret på en inddeling i OP1/OP3-områder svarende til de nye foreslåede kriterier jf. ovenfor, hvor byzonearealer +/-5 % kortlægges i OP3. Tallet bygger på en antagelse om, at det maksimale areal, dvs. byzonearealet +5 % kortlægges i OP3, dvs. den maksimale pris for den obligatoriske kortlægning. Det reducerede areal forventes at betyde en reduceret udgift til totalajourføringen på årligt ca. 0,1 mio. kr. sammenlignet med den hidtidige OP-inddeling.

Udpeget ajourføring af data

I de dele af landet, som i et givet år ikke totalajourføres (4/5), skal der ske en udpeget ajourføring af objekttyperne bygning, vej og vandløb/sø. Sekretariatsudvalget vurderer, at der årligt kan blive tale om ca. 35.000 ændringsudpegninger. Baseret på de nuværende priser for ajourføring ved ændringsudpegning, som dog varierer meget, vurderer GST, at indkøbet af denne ydelse fremover vil beløbe sig til ca. 1,3 mio. kr. for hele landet.

ÅV-udgifter

Udbud/kontrol/distribution af foto/orto

Tallene for nu-situationen er baseret på professionaliseringsprojektet. Her er resursetrækket for den obligatoriske ajourføring (1/3 af landet) vurderet til 107 ugers arbejde for GST og 35 for kommunerne (inkl. projektgruppedeltagelse).

Imidlertid er det sådan, at en række kommuner allerede i dag indkøber et ortofoto hvert år. Det betyder, at det gennemsnitligt er 2/3 af alle kommuner, som fotograferes hvert år. Tallet for nu-situationen er derfor øget med en faktor 2 (fra 1/3 til 2/3) for såvel kommunerne og GST, hvilket betyder, at resursetrækket i stedet er henholdsvis 70 og 214 uger, i alt 284 uger i dag. Et årsværk i disse beregninger svarer til 1665 timer eller 45 manduger og sat til en pris på 600.000 kr.

Når det gælder fremtidssituationen har GST foretaget en vurdering af resursetrækket til opgaven med indkøb og kontrol af ortofotos med en landsdækkende billeddækning hvert år med 15 cm opløsning. Det fremtidige ÅV-forbrug for GST er vurderet til 230 uger, svarende til 5,11 ÅV.

Da ortofotoet fremover vil være et landsdækkende, standardiseret produkt, vil der ikke i nævneværdigt omfang være behov for inddragelse af kommunerne i forbindelse med dette arbejde, hvorfor der ikke er nogen kommunal forpligtelse til at afsætte resurser hertil.

Udbud/kontrol af fotogrammetriske data

Tallene for resursetrækket til opgaven med indkøb af ajourføringer af FOT-data er baseret på professionaliseringsprojektets business case. Selvom tallet fra professionaliseringsprojektet bygger på en fortsættelse af den nuværende forretningsmodel, er det GST's vurdering, at ÅV-forbruget til udbud og kvalitetssikring af de fotogrammetriske data i fremtidssituationen vil svare nogenlunde til det, som skitseres i professionaliseringsprojektet – dog undtaget det kommunale resursetræk til arbejdet med ændringsudpegninger, jf. nedenfor – da det mindre resursetræk til totalajourføring benyttes til arbejdet med den udpegede ajourføring. GST's fremtidige resurseforbrug til kvalitetskontrol beløber sig således til 1,8 mio. kr.

Da det er aftalt, at GST vil varetage opgaverne vedrørende den fotogrammetriske produktion, og kommunerne vil ikke være forpligtet til at gå ind i dette arbejde, bortset fra hvis kommunen ønsker en anden afgrænsning af OP3-områder end byzoneinddelingen. Der er derfor ikke afsat kommunale arbejdsressurser til denne opgave i økonomimodellen.

Rammeopgaver og databaseilægning

Dette tal bygger på de resterende ÅV-besparelser, som ifølge professionaliseringsprojektet forventes at blive resultatet. Besparelsen på 0,4 mio. kr. omfatter resurseforbruget til rammeopgaver og databaseilægning.

Kommunale ændringsudpegninger (ÆUP)

De kommunale ændringsudpegninger er en ny, obligatorisk opgave for kommunerne. Sekretariatsudvalget har vurderet, at der kan blive tale om samlet set ca. 35.000 ændringsudpegninger årligt, eller gennemsnitligt omkring 360 per kommune. De obligatoriske ændringsudpegninger vedrører bygninger, veje og vandløb/sø.

Københavns kommune og Odense kommune har analyseret byggesager og sammenholdt disse med gennemførte ændringer i fotogrammetriske registreringer. Odense kommunes analyse vedrører alle ændringsudpegninger på bygninger på hele Fyn. På den baggrund vurderes det, at der landsdækkende vil være ca. 26.000 udpegninger årligt som vedrører bygningstemaet i FOT (BYGNING-ÆUP).

GST har analyseret ajourføringerne af vej- og vandløbstemaet i Aalborg kommune. Det vurderes det, at der over en 3-årig periode er ca. 300 vejændringer i kommunen (eksempelvis vejomlægninger og nye udstyknings), som vil udløse ændringsudpegning for vej (VEJ-ÆUP). Altså ca. 100 udpegninger for Aalborg kommune pr. år. 41 kommuner har, ligesom Aalborg, kortlagt mere end 10 % af kommunens areal i OP3. For de resterende kommuner antages det, at der for disse i gennemsnit foretages færre vejændringer end i Aalborg, grundet forudsætningen om relativt større vækst i de større byer ift. landet som helhed, og antallet estimeres derfor til halvdelen, ca. 50 VEJ-ÆUP pr. kommune pr. år. "Landsresultatet" for VEJ-ÆUP er derfor $41 \cdot 100 + 57 \cdot 50 = \text{ca. } 7.000$

Tilsvarende analyse er foretaget for VANDLØBSMIDTE. Her vurderes det, at det landsdækkende antal af VAND-ÆUP er ca. 2.000.

Samlet set forventes således ca. 35.000 ændringsudpegninger for bygning, vej og vand. Sekretariatsudvalget har skønnet, at én ændringsudpegning vedr. bygning tager 0,33 timer at behandle, mens ændringsudpegninger vedrørende vej og vandløb tager 0,5 time pr. styk. Det giver samlet set et kommunalt resursetræk på estimeret 13.080 timer. Det er vurderingen, at kommunernes nuværende resurseforbrug svarer til halvdelen af dette, dvs. 6540 timer.

Det svarer til ca. 11 ÅV ved en omregningsfaktor på 1200 timer pr. ÅV eller, en udgift på 6,6 mio. kr. (0,6 mio. kr. pr. ÅV).

Administrativ ajourføring – tredjepartsindberetninger og dataforbedringer

Som en del af den nye model vil der fremover skulle foretages dataforbedringer med udgangspunkt i administrativt skabte informationer fra forskellige forvaltningsprocesser. Som eksempel kan nævnes den tilretning af FOT-vandløbene, der i øjeblikket foregår på baggrund af landmændenes indberetninger til Fødevareministeriet ifm. randzoneadministrationen. Der må forventes et øget behov for sådanne landsdækkende dataforbedringsprojekter i takt med udbredelsen af FOT-data som forvaltningsgrundlag (grunddata). Dertil kommer indberetninger af fejl og mangler i data fra borgere og private virksomheder der bruger FOT (crowdsourcing).

Det er aftalt, at GST varetager disse opgaver. Opgavernes omfang er vanskelige at resurseresætte i dag, men GST skønner, at der kan blive tale om ½-1 årsværk til løsning af denne opgave; i omkostningsmodellen er opgaven sat til 0,6 mio. kr.

11. februar 2014

Bilag 4: Administrativ ajourføring – tredjepartsindberetninger

Nærværende notat har indgået i FOT-bestyrelsens forhandlinger om en ny forretningsmodel for FOTdanmark. Notatet ligger til grund for beslutningen om, at GST har fået til opgave at håndtere indberetninger med ajourføringsønsker fra tredjeparter, som det blev aftalt på forhandlingsmødet den 5. september 2013. Notatet foreligger her i en lettere revideret udgave.

Baggrund

Notatet skal ses i lyset af principbeslutningen på FOT forhandlingsmødet den 20. august 2013, hvor det blev tiltrådt at *"Geodatastyrelsen (GST) får ansvar for etablering af en løsning til indsamling af fejl og mangler fra tredjepart og at foretage nødvendige rettelser i data evt. med inddragelse af kommunen."*

Det er i overensstemmelse med FOTdanmarks arbejdsprogram for 2013, hvor følgende indsats er skitseret:

"Brugerne af FOT-data gives adgang til at indmelde fejl og mangler. Der etableres procedurer og værktøjer til håndtering af indberetninger vedr. vejnettet, vandløb og eventuelt andre centrale objekttyper, så data kan rettes i FOT-databasen. Øvrige indberetninger anvendes som potentielle ændringsudpegninger til efterfølgende fotogrammetriske ajourføringer."

De nærmere rammer for, hvorledes disse indberetninger skal behandles og udmøntes i konkrete rettelser i FOT-databasen skal nærmere afklares. Der har været en indledende behandling heraf i FOT-sekretariatsudvalget. Dette notat har således været behandlet på mødet den 4. september 2013. Notatet forelægges bestyrelsen til orientering og er tiltænkt efterfølgende at være ramme for det videre arbejde med at etablere en løsning og nødvendige processer omkring rettelse af fejl og mangler, som er indberettet af tredjepart.

Grunddataaftalen må forventes at resultere i en øget anvendelse af FOT-data i både offentligt og privat regi bl.a. som følge af, at FOT-data er blevet frie data. Grunddataprincippet om at offentlige myndigheder skal anvende de fællesoffentlige grunddata afføder et behov for, at brugere får et sted,

hvor de kan indberette fejl og mangler, ligesom der er en forventning om, at der også bliver taget hånd om disse indberetninger. En sådan indberetningsmulighed er central for især myndigheders anvendelse af FOT som forvaltningsgrundlag, hvor det kan være afgørende for den videre forvaltningsmæssige anvendelse, at konstaterede fejl og mangler bliver rettet.

FOTdanmark har derfor også en stor interesse i, at tredjeparter kan "komme af med" fejl og mangler, som håndteres, og ikke begynder at etablere unødvendige skyggeregistre. Sådanne registre vil medføre, at FOT-data kommer til at foreligge i flere varianter, og det vil i givet fald udhule FOT's rolle som grunddata.

Eksempel

Et eksempel på en kritisk tredjepartsanvendelse, hvor det er essentielt, at data bliver gennemgået og rettet for fejl i henhold til FOT-specifikationen, er NaturErhvervsstyrelsens brug af FOT vandløbsmidter til udlæg af randzoner. Her anvendes grunddata i forvaltningsøjemed og som beslutningsgrundlag for afgørelser. Det stiller krav til kvalitet og aktualitet af disse grunddata.

Der er indkommet 22.000 indberetninger fra landmænd til de kompensationskort, som NaturErhvervsstyrelsen har offentliggjort. En screening har vist, at ca. 8.000 af disse henvendelser direkte eller indirekte kan henføres til fejl og mangler ved FOT-data. Det har for NaturErhvervsstyrelsen været vigtigt, at landmændene ved næste års ansøgningsrunde ikke skal indberette de samme fejl og mangler. Grunddata skal opdateres, og GST har derfor iværksat en proces med gennemgang af landmændenes indberetninger og foretager de nødvendige rettelser af konstaterede fejl og mangler i henhold til FOT-specifikationen.

Løsningskoncept

Det skal her understreges, at den beskrevne løsning ikke er tiltænkt håndteringen af fejl og mangler, som FOT-parterne selv konstaterer eller til FOT-parternes årlige ændringsudpegninger. Det er forventningen, at kommunerne og GST selv tager hånd om disse forhold via andre kanaler og andre værktøjer. Forslaget retter sig således alene mod tredjepartsbrugere af FOT.

Tredjeparter kan være statslige myndigheder som NaturErhvervsstyrelsen, regioner, private virksomheder som fx Garmin, Rejseplanen mv. samt borgere. Der er her brug for en visitering af indberetningen vedr. FOT-data og måske også en dialog med indberetteren, specielt hvis det viser sig, at der ikke er grundlag for at foretage den ønskede rettelse.

GST har i marts 2013 færdiggjort første version af den Fælles IndberetningsPortal (FIP) for geodata. FIP er en webbaseret løsning, som brugere af GST's data (herunder FOT-data) i dag kan benytte til at indberette tilfælde, hvor data er mangelfulde f.eks. ikke ajourførte. Det er altså en GST-løsning, som tænkes anvendt i FOT-regi.

Løsningen er allerede i drift på <https://indberetning.gst.dk/home.aspx>. Til indmeldingen kan der knyttes en tekstmæssig forklaring, og der kan vedhæftes filer. Det er også muligt for GST i regi af FIP at indlede en dialog med indberetteren.

FIP er således en generel GST-løsning, men det foreslås her, at der med udgangspunkt i dette generelle værktøj udarbejdes en tilpasset løsning, som er dedikeret til modtagelse af fejl og mangler ved FOT-data fra 3. parter, og som der vil kunne linkes til via FOTdanmarks og GST's hjemmesider. Der er selvfølgelig heller ikke noget til hinder for, at kommunerne kan henvise tredjepart til denne portal, hvis kommunerne ikke ønsker at have en egen indberetningsløsning til tredjeparter, og selv behandle/foretage de nødvendige rettelser i FOT-databasen.

FIP er en løsning til at modtage, journalisere og kommunikere med indberettere af fejl og mangler. Den efterfølgende behandling, vurdering af validitet af indberetningen i forhold til forskellige tilgængelige kilder, samt rettelse af data sker med de værktøjer, som GST anvender indenfor de pågældende områder. I forhold til rettelser i FOT-databasen vil det således foregå med de værktøjer, som GST i øvrigt anvender i forbindelse med kvalitetskontrol af modtagne fotogrammetriske data, ajourføring og rettelse af data i FOT-databasen. Denne opgave vil blive varetaget af medarbejdere med erfaring i arbejdet med FOT-data.

Der foreslås en proces, hvor GST normalt behandler beretningerne af fejl og mangler fra tredjepart indenfor 2 måneder. Der kan være undtagelser, hvis der kommer meget store "klumper" af rettelser som fra f.eks. NaturErhvervstyrelsen eller i forbindelse med ferie. GST gennemgår indberetningen og vurderer om indberetningen kan føre til rettelser i overensstemmelse med gældende FOT-specifikation. Der indledes eventuelt yderligere dialog med indberetteren for yderligere dokumentation.

Kan de foreslåede ændringer bekræftes gennem andet validt kildemateriale, foretager GST de nødvendige ændringer i FOT-databasen. Sådant supplerende materialer kan eksempelvis være ortofotos, matrikelkortet (udskilte veje), adressepunkter, indberettede vejnavne til Adresse-info, lokalplaner, projekteringsmaterialer for nye veje i Vejdirektoratet, vandløbsregulativer mm. Giver en indberetning anledning til tvivl om, hvorvidt der skal foretages en rettelse eller om validiteten af indberetningen, vil den objektansvarlige (kommunen) blive kontaktet. Er der tvivl om den geometriske stedfæstelse vil rettelserne blive markeret med "foreløbig geometri", eller der vil blot blive sat en punktmarkering (ÆUP), som så vil indgå som udpegning til næste fotogrammetriske ajourføring.

Der vil i forbindelse med Datafordeleren blive etableret meldetjenester ved ændringer i data, som forskellige brugere kan tilmelde sig. Det vil være en måde at kommunikere til de objektansvarlige myndigheder om, at der er foretaget rettelser af bestemte objekttyper indenfor et givet område, som i dette tilfælde kan være affødt af en indberetning fra tredjepart.

Eksempel: administrativ ajourføring af statslige FOT-veje

GST har indledt en dialog med Vejdirektoratet (VD) som udspringer af VD's behov for at nye statsveje (motorveje, motortrafikveje mv.) fremgår af

baggrundskortet på www.trafikken.dk samme dag (eller gerne før) vejene åbner. Baggrundskortet på www.trafikken.dk er baseret på Skærmkortet, som produceres på baggrund af grunddata, FOT-data. Der er derfor i et samarbejde mellem VD og GST ved at blive udarbejdet en model for, hvorledes VD kan indberette sin viden om åbningen af nye statsveje, således at de kan blive tilføjet i FOT-databasen i form af en administrativ ajourføring. En ajourføring som i væsentlig grad højner kvaliteten og aktualiteten af FOT-data.

Det er ved at blive udarbejdet en aftale, som beskriver ansvars- og rollefordelingen imellem VD og GST i forhold til, hvornår indberetningen sker og hvornår og hvordan GST indlægger data om statsveje i FOT-databasen.

Det er forventningen, at et udkast til en aftale mellem VD og GST er klar til orientering på bestyrelsesmødet 17. september 2013.

FOTdanmark
Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf: 33 70 33 70
www.fot.dk

29. november 2013

Bilag 5: FOT-samarbejdet og indgåelse af tredjepartsaftaler

Dette notat indgår som baggrundsmateriale til aftalen om en ny forretningsmodel for FOTdanmark.

Notatet har været diskuteret i FOTdanmarks bestyrelse den 20. september 2013 med en principiel tilslutning til beskrivelsen af den indbyrdes rollefordeling imellem parterne i FOT-samarbejdet og ift. tredjeparter, dels hvordan foreningen FOTdanmark agerer i forhold til den brede samordning på geodata- og digitaliseringsområdet. Notatet er efterfølgende behandlet i FOT-sekretariatsudvalget, og er herefter tilrettet til sin endelige udgave, som har været forelagt bestyrelsen til orientering.

Baggrund og formål

Formålet med dette notat er, at bestyrelsen får diskuteret FOTdanmark og parternes rolle i at bringe FOT-data i anvendelse som forvaltningsgrundlag og behovet for i den forbindelse at indgå tredjepartsaftaler herom.

FOTdanmarks nye strategi har som fokus, at FOT-data ved øget anvendelse som administrationsgrundlag skal bidrage til en effektiv offentlig forvaltning med brug af geografisk information. FOT-samarbejdets fokus flyttes dermed fra primært at være et produktionsfællesskab til primært at være et fællesskab om forvaltningsobjekter. Dataindsamling ved fotogrammetri vil fortsat have stor betydning, men fremover vil hovedsigtet for FOT-samarbejdet være at få geografiske objekter i spil i forvaltningssammenhæng. Derfor er der et større fokus på FOTdanmarks relation til omverdenen. I FOTdanmarks strategiske grundlag 2013-2015 tales der således om sektorsamarbejder (søjle 3) som en ny aftaleform.

Aftaler om hvad?

Behovet for at indgå aftaler med tredjepart udspringer af, at FOT skal kunne levere de geografiske objekter, som er nødvendige for at myndigheder kan basere forvaltningen på FOT, hvis ovennævnte anvendelsesmålsætning skal nås.

Måden hvorpå sektoraftaler indgås i dag, ses eksempelvis i grunddataprogrammet i økonomaftalen mellem KL og Regeringen.

Grunddataregistreringen omfatter aftaler vedrørende de såkaldte "grundydelse" i FOT: fotogrammetri, kvalitetssikring og håndtering af fejl og mangler. Denne basale registrering, herunder finansiering af den, er der truffet aftale om i regi af Økonomiaftalerne, hvor parterne er Regeringen og KL. Det er parterne i FOTdanmark som er udførende på de opgaver/bestillinger, som indgår i den slags aftaler.

Aftaletypen svarer til økonomiaftalerne i søjle 2 i FOTdanmarks strategiske grundlag. Det er aftaler som indgås på politisk niveau, og de indeholder en beskrivelse af, hvilke opgaver der skal løses, og hvordan opgaveløsningen finansieres imellem parterne, for eksempel via en DUT-aftale. I tilfældet med DUT-aftaler vil man anvende en bekendtgørelse tilknyttet det relevante lovgrundlag til at beskrive aftalens forpligtelser. Der vil også ofte indgå en beskrivelse af nyttefordelingen imellem parterne.

I ovennævnte set-up er det myndighederne, som stiller krav til FOT for at data kan leve op til forvaltningsbrug. Det er herefter som nævnt parterne i FOTdanmark, som er udførende på de konkrete opgaver. Det samme vil være tilfældet med nye aftaleformer i søjle 3 (sektorsamarbejder), som skal forpligte parterne i FOT-samarbejdet til også at levere data i de tilfælde, hvor den basale registrering i FOT ikke er tilstrækkelig til at understøtte de forvaltningsmæssige behov. Det være sig med nye objekttyper eller nye attributter, eller højere krav til fuldstændighed, nøjagtighed eller aktualitet (eksempler på aftaler uddybes nedenfor). Aftalerne skal forsikre brugerne af forvaltningsgrundlaget om, at data lever op til de specifikke krav om fuldstændighed, nøjagtighed og aktualitet, som sagsbehandlingen stiller. Aftalerne skal med andre ord sikre, at FOT har et indhold, som kan understøtte relevante forvaltningsprocesser. En sidegevinst hertil vil være, at der kan "høstes" data fra forvaltningsprocesser, som kan bidrage til en højere aktualitet og kvalitet af FOT-data og som kan supplere den fotogrammetriske ajourføring. I det omfang der indgås aftaler med henblik på at imødekomme enkelte brugeres særlige behov vil det som udgangspunkt samtidig indebære, at disse brugere vil skulle medfinansiere de øgede omkostninger der følger heraf.

Af eksempler på aftaletyper kan nævnes følgende:

Behov for ændringer af eksisterende FOT-data – udvidelse af grunddata

De eksisterende FOT grunddata suppleres, udvides eller forbedres med data af hensyn til varetagelse af myndighedsopgaver. Et eksempel herpå kunne være, at der i FOT skal registreres kronekanter for små vandløb (<2,5 meter i bredde) af hensyn til NaturErhvervstyrelsens administration af randzonenloven. Sådanne aftaler kan både vedrøre krav til FOT-datas fuldstændighed, nøjagtighed eller aktualitet – og både vedrørende selve geoobjekterne eller deres attributter.

Behov for nye forvaltningsdata i FOT – nye grunddata skal etableres

Særlige behov hos en ressortmyndighed kræver forvaltningsdata, som ikke indgår i FOT-grunddatasamlingen i forvejen. Et eksempel kunne være registreringen af §3-naturområder svarende til de registreringer, som anvendes i naturforvaltning. Sådanne aftaler kan vedrøre observerbare eller administrative objekter og tilsvarende attributter.

Fællesskab, samproduktion og koordination af data – ikke til forvaltningsbrug (aftalen ligner et ”leverandør-kunde” forhold)

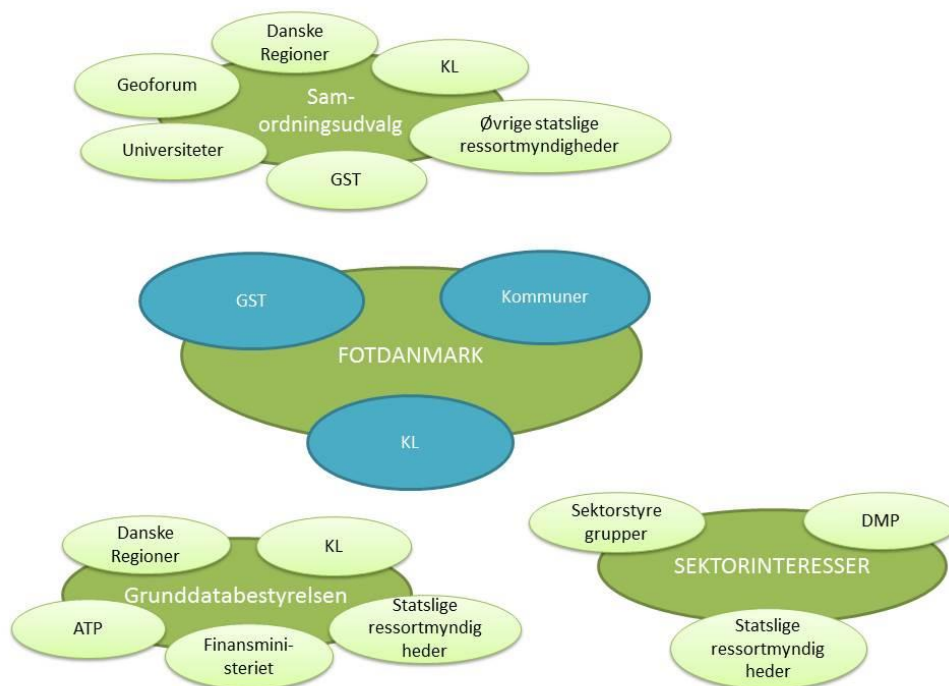
En 3. part ønsker produktion af data, som ikke findes i FOT, men som heller ikke udgør andre forvaltningsdata. Et eksempel kunne være samordnet produktion af FOT og markblokkortet, hvor myndighedens (i dette tilfælde NaturErhvervstyrelsen) opgavevaretagelse ikke afhænger af input eller leverancer fra andre myndigheder, men hvor der indgås aftale om fælles produktion, fordi det konkret er hensigtsmæssigt med samproduktion.

FOTdanmark og omverdenen

Der er en række andre aktører på geodata- og digitaliseringsområdet ved siden af FOTdanmark. De mange aktører indebærer selvsagt et stort behov for inddragelse og koordinering mellem myndighederne på området.

Der vil være behov for at indgå aftaler med flere forskellige parter, eksempelvis statslige styrelser, men i mange tilfælde vil dele af den kommunale forvaltning i denne sammenhæng også kunne opfattes som ”tredjepart”, idet der kan være behov i den kommunale forvaltning, som ikke er tilgodeset af den basale registrering i FOT-samarbejdet og som derfor kræver særskilt aftale.

Nedenstående figur viser på overordnet niveau nogle af aktørerne og nogle af de samarbejder og udvalg mv., som gør sig gældende på geodata- og digitaliseringsområdet. For overskuelighedens skyld er fora som eksempelvis Styregruppen for Tværoffentlige Samarbejder (styregruppe for den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi) ikke medtaget, da de kun indirekte har indflydelse på FOTdanmark. Figuren er i øvrigt ikke udtømmende for geodataområdet – der er således også det fælles kommunale geodatasamarbejde, FKG, ligesom der inden for f.eks. både ejendomsområdet og adresseområdet er vidtspændende samarbejder.

Figuren viser, at initiativer til ændringer i FOT kan fødes fra forskellige sider

Den væsentlige pointe er her, at der er en række fora, som kan træffe beslutninger, som får afledt betydning for FOTdanmark. Således kan der i såvel sektorstyregrupper som i grunddatabestyrelsen træffes beslutninger, som har betydning for FOTdanmarks virke. Formålet med figuren er at anskueliggøre en række afhængigheder, som skal indtænkes, når bestyrelsen lægger rammerne for, hvilke typer af aftaler FOT-parterne kan indgå med 3. part.

På baggrund af ovenstående beskrives i det følgende lidt nærmere, hvilke roller parterne i FOT-samarbejdet har i forhold til indgåelse af tredjepartsaftaler.

Myndighedsrollen

Det er vurderingen, at uafklarede myndighedsroller i praksis vil virke hæmmende for den videre gennemførelse af initiativer. Derfor er der behov for at opnå klarhed over, hvad der forstås ved myndighedsansvaret i denne forbindelse og hvorledes parterne i FOTdanmark udøver en myndighedsrolle. De følgende afsnit har til formål at afgrænse, hvilke opgaver som kan løses af foreningen FOTdanmark og hvilke opgaver, som løses af én af parterne (myndighederne) i FOT-samarbejdet.

FOTdanmark som forening varetager ikke en myndighedsrolle, men er netop et samarbejde mellem myndigheder. Det er parterne i FOT-samarbejdet, Geodatastyrelsen (GST) og kommunerne, der varetager myndighedsopgaven. Den kan ikke delegeres til en foreningsstruktur som FOTdanmark.

Dette har også betydning i forhold til de mere overordnede og tværgående samordningsaspekter på geodataområdet og for en del relationer imellem

aktørerne i overstående figur. Definition, fastlæggelse og udvikling af et geografisk forvaltningsgrundlag må og skal udspringe af forretningsmæssige behov og ressourcemæssige prioriteringer hos de enkelte ressortmyndigheder. Det er således i disse myndigheders forvaltningsopgaver og i deres samarbejdsrelationer til andre myndigheder, datagrundlaget skal anvendes. At få klarlagt de nødvendige forretningsmæssige og ressourcemæssige prioriteringer hos de enkelte myndigheder, og få samordnet disse i en overordnet og samlet prioritering, kræver et klart mandat, som kun kan være forankret hos en myndighed der i sidste ende er knyttet op til de politiske beslutningstageres ansvar.

Roller i FOT-samarbejdet

Ovenstående giver anledning til at se på, hvordan opgavefordelingen er i FOT-samarbejdet.

Det er FOTdanmarks parter, dvs. GST og kommunerne som myndigheder, der varetager den samordnende, styrende og koordinerende rolle i forhold til ressortmyndigheder på væsentlige og afgørende områder som:

- Sammenhæng til forvaltningsprocesser
- Større finansiering og udligninger som følge af høste-/så problematikker
- Bredere samordning med andre datasæt og andre myndigheder – fx ift. INSPIRE-krav
- Den nationale geografiske infrastruktur der bl.a. omfatter referencearkitektur og standardisering
- Sikring af datamodelmæssig sammenhæng til grunddata
- Generelle digitaliseringsinitiativer og digitaliseringsklar lovgivning

Det er ligeledes FOTdanmarks parter, som har initiativforpligtelsen for ovenstående tiltag og som er udførende på de nødvendige tilpasninger af FOT-data til forvaltningsbrug pba. myndigheders behov, samt på de aftalte grundtydelser i FOT.

FOTdanmarks ansvarsområde

Foreningen FOTdanmark kan til gengæld fungere som rådgiver om kortfaglige og korttekniske aspekter i forhold til ressortmyndigheders krav til data, men også med aktivt at løfte opgaven med udbredelse af forvaltningsgrundlaget til nye forvaltningsområder i kommunerne.

Denne rolle indebærer, at FOTdanmark-samarbejdet har som opgave at udvikle og vedligeholde den nødvendige tekniske og faglige viden til at varetage rådgiverrollen, samt den faglige kompetence på system- og datasiden til at kunne håndtere:

- Dataadgang – system og snitflader
- Udvikling og tilpasning af dataspecifikationer
- Systemudvikling og vedligeholdelse – herunder finansiering

FOTdanmarks styrke er blandt andet det kommunale netværk og den kommunale forankring med den brede opbakning til samarbejdet. Det

betyder således, at FOTdanmark kan fungere som centrum for vidensindsamling og sparring og afklaring på det kommunale område:

FOTdanmark har "fingeren på pulsen" i forhold til at spotte potentialet i anvendelsen af geodata i andre forvaltninger i kommunerne og hjælper med at bygge bro til andre forvaltninger end blot kort/GIS-afdelingen. FOTdanmark indgår i tværgående udviklingsprojekter med andre parter, hvori kan indgå faglig sparring og gennemførelse af pilotforsøg eller afklaringsarbejder.

Parterne bag FOT har en række andre specifikke roller og opgaver:

Geodatastyrelsens ansvarsområde

koordination af initiativer på det statslige område
indgåelse af aftaler med andre statslige ressortmyndigheder om brug af data og krav til fuldstændighed, nøjagtighed og aktualitet
indgåelse af aftaler om datafællesskab, samproduktion og koordination på det statslige område

Kommunernes ansvarsområde

koordination af initiativer på det kommunale område (KL, KTC)
udbredelse af FOT som administrationsgrundlag i kommunale forvaltningsopgaver
centrale bidrag til vedligeholdelsen af forvaltningsgrundlaget (vandløbsområdet er et eksempel herpå)
indgåelse af aftaler med andre kommunale forvaltninger om brug af data og krav til fuldstændighed, nøjagtighed og aktualitet

FOTdanmark
Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf: 33 70 33 70
www.fot.dk

11. februar 2014

Bilag 6: Fremtidig FOT-systemunderstøttelse

Baggrund og formål

FOT-bestyrelsens arbejde med ny forretningsmodel for FOT-samarbejdet tager udgangspunkt i det nye strategiske grundlag for foreningen og at FOT-data er blevet frie grunddata.

I forretningsmodellen indgår en række elementer bl.a. om datas indhold og ajourføring, opgave- og ansvarsfordeling mv. Systemunderstøttelse er et andet centralt element for at kunne udfolde visionen om, at FOT-data skal have en central rolle i den geografiske infrastruktur. Systemunderstøttelse tegner sig desuden for en væsentlig del af økonomien i foreningen. FOTdanmark har i det nye strategiske grundlag det forretningsmæssige ansvar for systemunderstøttelsen; et ansvar som dækker over indgåelse af aftaler med systemejer, opfølgning på systemleverancer, herunder udvikling af ny funktionalitet. Strategien fastlægger, at der skal iværksættes et arbejde med at få kravspecificeret en tidssvarende, forretningsdrevet systemunderstøttelse, som understøtter opbevaring og ajourføring af FOT-data. Dette arbejde skal ske med henblik på ibrugtagning inden for strategiperioden dvs. inden udgangen af 2015.

I en ny forretningsmodel for FOTdanmark bør de forretningsmæssige rammer for en ny systemunderstøttelse fastlægges. Det foreslås derfor, at der som en del af den nye forretningsmodel træffes aftale om:

- Fastlæggelse af en overordnet udviklingsretning for en ny systemunderstøttelse (målarkitektur).
- Fastlæggelse af rollefordelingen mellem parterne for et nyt system.
- Principperne for finansiering og anskaffelse af det nye system.

Dette notat har til formål at bidrage til en afklaring af disse emner til brug for bestyrelsens forhandling. Arkitekturmodellen tager udgangspunkt i arkitekturrapporten leveret af Devoteam til FOTdanmark i 2011. Formålet med rapporten var at skitsere en fremtidig it-arkitektur for FOT, hvor FOTdanmarks ønske om Løbende Sagsorienteret Ajourføring (LSA) og integration med eksterne forvaltningssystemer lettere kan opfyldes. Oplægget er udarbejdet af GST. Emnet har undervejs været diskuteret i FOT-sekretariatsudvalget, FOT-2007-forum, ligesom formand for

FOT2007-forum, Peter Schack Madsen fra Århus Kommune, har deltaget i de indledende arkitekturovervejelser.

Eksisterende systemunderstøttelse

Ved aftale af juni 2006 mellem FOTdanmark, KL og KMS (nu GST) tilbød Kort & Matrikelstyrelsen at udvikle og drive et FOT-system, som kunne fungere indtil et basalt FOT-system var etableret og driftsklart. FOT-2007 blev etableret med henblik på at kunne fungere i ca. 5 år svarende til tidsperspektivet for at gøre FOT-data landsdækkende.

FOT-2007-systemet er som udgangspunkt designet til at modtage fotogrammetrisk ajourførte geografiske data, at lagre disse for hele Danmark, at håndtere ændringsudpegninger, og at levere data som WMS og WFS/GML. Systemet er efterfølgende blevet udbygget, bl.a. med en browserbaseret løsning til ajourføring af data og med services til at opdatere data bl.a. via GIS-systemer.

Systemet har således haft fokus på indsamling, kvalitetssikring og lagring af de fælles geografiske data. Når data skulle ajourføres var forudsætningen, at det skete i større klumper via en uploadtjeneste.

Fremtidig FOT-systemunderstøttelse

Ved etableringen af FOTdanmark var der et langsigtet mål om at understøtte Løbende Sagsorienteret Ajourføring (LSA), hvor FOT-data vedligeholdes som en fuldt integreret og naturlig del af de forvaltnings-specifikke arbejdsprocesser i kommunerne og staten.

Dette mål blev nedprioriteret/udskudt ved etableringen af FOT2007. Der er dog efterfølgende etableret nye snitflader, der teoretisk set åbner op for, at man kan vedligeholde FOT-data fra en vilkårlig klient. Det ændrer dog ikke ved, at det nuværende system på flere områder er utilstrækkeligt, både hvad angår integrationsmuligheder, validering af data samt håndtering af de konflikter, der kan opstå af, at flere samtidige opdateringer af et objekt har fundet sted. En udfordring, det er nødvendigt at tage hånd om, når vedligehold af FOT-data også skal ske gennem administrativ ajourføring og af en bredere vifte af brugere.

Der er derfor brug for et system, der dels gør FOT-data lette at integrere i et vilkårligt system og i en vilkårlig arbejdsproces, dels understøtter såvel de nuværende ajourføringsmetoder samt LSA – herunder også online og offline vedligehold.

Snitflader

En fremtidig systemunderstøttelse bør indeholde generelle, veldefinerede og standardiserede snitflader til udveksling, ajourføring og konflikthåndtering af FOT-data. Det giver mulighed for, at de enkelte forvaltninger kan vælge deres foretrukne klient til den pågældende ajourføringsproces, i kombination med de eksisterende forvaltningssystemer (eksempelvis Vejman). Et fremtidigt FOT-system behøver derfor ikke ændre væsentligt på eksisterende arbejdsgange i de kommunale forvaltninger, men skal gøre det muligt at effektivisere vedligeholdelsen af data ved, at arbejdet kan integreres i relevante forvaltningsprocesser.

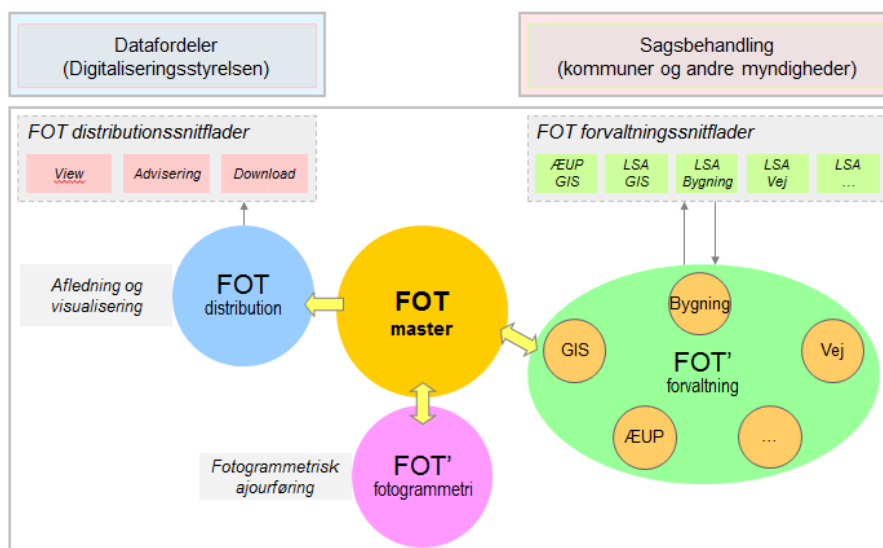
Konflikthåndtering og validering

God konflikthåndtering forudsætter, at de enkelte objekter og deres ændringshistorik kan identificeres. I det nuværende FOT2007 er tildelingen af id til objekter specificeret og implementeret så langt de fleste opdateringer af et objekt medfører, at objektets id erstattes af et nyt. Hermed besværliggøres denne identifikation og dermed også muligheden for at håndtere konflikter på objektniveau. Et fremtidigt FOT-system bør derfor stile efter at bevare objekternes id i så tilstrækkelig grad, at konflikthåndtering gøres muligt/lettere.

Ensartede regler

Nogle af de udfordringer, der knytter sig til det nuværende FOT2007 kan mindskes gennem klarere fælles forretningsregler. Det gælder f.eks. korrekt konflikthåndtering, som følge af flere opdateringer fra forskellige aktører på samme objekt. Regelsæt bør i et fremtidigt system være fælles uanset valget af ajourføringsmetode. Det samme regelsæt skal således gælde ved LSA som ved fotogrammetrisk ajourføring. Nedenfor er et forslag til systemunderstøttelsen beskrevet som en overordnet målarkitektur. De i diagrammet anvendte termer er nærmere beskrevet nedenfor.

FOT – Logisk målarkitektur

FOT Master

FOT Master er selve FOT-databasen, hvor alle FOT-data, herunder også historiske data findes. Det er således FOT Master, der til enhver tid indeholder de autoritative FOT-data. Det bør vurderes, hvorvidt datamodellen i en fremtidig FOT Master bør ændres i forhold til den nuværende datamodel. Specielt bør den nuværende kompleksitet vedr. sekundære attributter samt metadata som oprindelse på punktniveau gøres til genstand for en diskussion. Der åbnes her op for nye muligheder med

etablering af en ny vejreferencemodel, idet de egenskabsdata, som i dag er modelleret som sekundære attributter, vil kunne knyttes til vejreferencelinjen. Tilsvarende overvejelser om etablering af en vandløbsreferencemodel indgår i Grunddataprogram 3 om vandløb og klimatilpasning. Det kunne i den forbindelse også være oplagt at vurdere, om FKGs datamodeller kan give inspiration.

FOT' Forvaltning

FOT' Forvaltning skal ses som en række supplerende snitflader til dataudveksling, transaktioner, validering og konflikthåndtering, der tilsammen muliggør og letter et samarbejde om fælles vedligehold af FOT-data. Det er således værktøjer, der sikrer korrekt indlæsning af valide data samt understøttelse af lange transaktioner forårsaget af lange sagsgange eller offline vedligehold. Disse værktøjer muliggør, at forskellige aktører i samme tidsrum kan arbejde på de samme objekter, uden at de enkelte aktørers ændringer mistes eller overskrives af anden part.

FOT' Forvaltning arbejder typisk med en lille datamængde, og data vil altid trækkes direkte fra FOT Master, således at man er sikret de nyeste data der findes. I tillæg bør der etableres en række forvaltningsspecifikke regelsæt, som kan danne grundlaget for validering og konflikthåndtering af de forvaltningsspecifikke objekttyper. Disse hænger tæt sammen med de forvaltningsspecifikke snitflader kaldet FOT Forvaltningssnitflader.

FOT' Forvaltning anvendes her som et begrebsmæssigt udtryk for samarbejdsplatformen i forhold til, at forvaltningsløsninger bidrager til vedligeholdelse af FOT-data. FOT' Forvaltning tillader, at løsningsudviklere får adgang til at udvikle forvaltningsløsninger på et forretningsmæssigt og teknisk veldefineret grundlag, sådan at applikationsudvikling gøres lettere og billigere til gavn for både myndigheder og leverandører af forvaltningsløsninger. Det vil sikre en veldefineret snitflade mellem FOT-datainfrastrukturen og de domænespecifikke forvaltningsløsninger, og at FOT-systemet kan understøtte, at forvaltningsløsninger etableres og udbydes i et konkurrencemarked.

Forbindelsen mellem FOT Master og FOT' Forvaltning er både vigtig og kompleks, og vil i praksis kræve klare aftaler af både forretningsmæssig og teknisk karakter. På den måde vil de enkelte kommuner, myndigheder og evt. leverandører af forvaltningsløsninger kende de præcise rammer for et samarbejde.

Forretningsmæssigt ligger forvaltningsløsninger og konkrete applikationer udenfor FOT-samarbejdet, som det allerede i dag er praksis. Det kan dog overvejes at etablere og finansiere et par generiske løsninger i FOT-regi til ændringsudpegning og til basal GIS-ajourføring af data uden iagttagelse af forretningspecifikke regler. Endvidere må det påregnes, at FOTdanmark skal afsætte ressourcer til at facilitere, men ellers ikke finansiere, etablering af forvaltningsløsninger indenfor relevante domæner.

FOT' Fotogrammetri

FOT' Fotogrammetri varetager ajourføring af FOT Master med data opsamlet via fotogrammetri. I princippet er FOT' Fotogrammetri en analog funktion til FOT' Forvaltning, og de to forretningsområder bør dele regelsæt vedr. konflikthåndtering og validering, således at også fotogrammetrisk indsamlede data lever op til samme krav som data fra andre ajourføringskilder. En væsentlig forskel på de to er dog, at mens FOT' Forvaltning og LSA typisk opererer med en lille datamængde og hyppige

opdateringer, opererer FOT' Fotogrammetri med store datamængder, som til gengæld indføres i FOT Master med en væsentlig lavere kadence.

FOT Distribution

FOT Distribution varetager de nødvendige processer i forbindelse med masse-distribution af FOT-data. Massedistribution er til generel anvendelse af FOT-data, mens udtræk i forbindelse med en administrativ ajourføring forventes at ske via FOT' Forvaltning. Der er det seneste år udviklet nye massedistributionsservices som led i "FOT via Kortforsyningen". Når Datafordeleren bliver sat i drift, vil massedistribution blive overført hertil. Processerne forventes at inkludere transformation, afledning og visualisering af data i overensstemmelse med Grunddataprogrammet. Som en del af Datafordeleren forventes distribution at inkludere muligheder for at se, downloade og blive adviseret om ændringer.

Sagsbehandling (kommuner og andre myndigheder)

Det er i de decentrale kommunale forvaltningssystemer samt kommunalt GIS, hvori det daglige arbejde med vedligeholdelse af data foregår. Disse systemer vil fremadrettet også kunne anvendes til at ajourføre FOT-data ved at integrere snitfladerne fra FOT' Forvaltning. Herved kan ajourføring af FOT-data foretages af den relevante kommunale forvaltning og som en del af de allerede eksisterende arbejdsprocesser. Der er således ikke tale om, at der fra FOT stilles en applikation til rådighed for den enkelte forvaltning, men derimod en række snitflader, som kan integreres i eksisterende forvaltningssystemer.

Tilvejebringelsen af det fremtidige FOT-system

Ethvert IT-systems succes er afhængig af klart definerede krav. Det er et arbejde, der ikke må undervurderes, og der bør derfor etableres en proces, der sikrer, at de forretningsmæssige krav defineres på et tilstrækkeligt detaljeringniveau. I denne proces bør så mange parter som muligt deltage, sådan at alle myndigheder/forvaltninger, der skal anvende og vedligeholde FOT-data er repræsenterede, herunder – og i særdeleshed – forvaltninger, der i dag ikke anvender traditionelt GIS som forvaltningssystem.

Der er fra kommunal side tidligere ytret ønske om, at udviklingen, vedligeholdelsen og driften af et fremtidigt FOT-system bør afprøves i markedet, altså at både udvikling af systemet samt efterfølgende vedligehold og drift bør være genstand for et udbud. GST tilslutter sig dette ønske.

Den nuværende økonomiske ramme for systemunderstøttelse på 5,0 mio. kr. årligt fastholdes i den nye forretningsmodel, men sådan at kommunerne og GST fra 2015 hver dækker 50 % heraf. Hidtil har kommunerne dækket 75 % og GST 25 %. Beløbet anvendes fra 2015 til etablering /afskrivning på det nye system samt til udgifter til drift og systemvedligehold.

Da det på nuværende tidspunkt ikke er afklaret, hvad implementeringen af et fremtidigt FOT-system vil indebære, og i hvilke tempi systemændringer udrulles, er det en fordel, at det nuværende FOT-system fortsætter i en periode.

Forretningsmæssig afgrænsning

Et kommende FOT-systems formål er at være platform for fælles produktion og vedligehold af FOT-data. Det inkluderer lagring samt værktøjer til indsamling, validering og konflikthåndtering samt udtræk af de aktuelle data til et givent tidspunkt og til anvendelse i forbindelse med vedligehold af data.

FOT-systemet bør afgrænses til at udstille standardiserede snitflader, der muliggør vedligehold af data i forskellige applikationer, herunder også GIS. FOT-systemet vil således ikke levere forvaltningsspecifikke applikationer, men i stedet lade dette være op til myndigheder / de enkelte sektorer samt markedet at udvikle og levere konkrete løsninger.

Især i startfasen kan der dog være behov for at katalysere implementeringen af disse snitflader i de forvaltningsspecifikke applikationer. Her kunne man måske med fordel drage nytte af erfaringer med det partnerprogram, som GST lancerede i forbindelse med Kortforsyningens tilblivelse, og som bidrog til at fjerne barrierer i forbindelse med implementering af GST's standardiserede snitflader. Det kunne således være en ide, at foreningen finansierede enkelte integrationsværktøjer til de mest udbredte GIS-værktøjer, så FOTdanmark dermed til en start sikrer, at kommunerne har et værktøj til ændringsudpegning (ÆUP), som fremover vil være en obligatorisk opgave. FOT-systemet skal ikke varetage opgaven med massedistribution af FOT-data, men alene understøtte distribution til brug i forbindelse med vedligehold af FOT-data. Massedistribution varetages af Datafordeleren.

Roller og rollefordeling

FOT-systemet og omkringliggende systemer bringes til at fungere af en række aktører, der hver varetager en række roller i systemkomplekset. At en aktør har en rolle betyder, at aktøren er ansvarlig for, at rollen varetages, dvs. at der sker den fornødne koordination i forhold til andre i systemkomplekset, og at de til rollen hørende opgaver løses. Det er ikke afgørende, om aktøren selv løser alle opgaver, der hører til rollen, eller lader en underleverandør udføre opgaven. Aktøren er dog ansvarlig for opgaven.

Rollerne er kort beskrevet nedenfor. Da rollebeskrivelserne kan ses som værende generelle, er de i tillæg suppleret med nogle opgaver og ansvarsområder relateret til netop FOT.

Forretningsmæssigt ansvar

Da en fremtidig FOT-systemunderstøttelse består af en række delsystemer af forskellig karakter, er det nødvendigt at forholde sig til, hvem der skal varetage det forretningsmæssige ansvar for de enkelte elementer.

Foreningen FOTdanmark bør varetage det forretningsmæssige ansvar for den centrale systemunderstøttelse i FOT (FOT Master, FOT' Forvaltning og FOT' Fotogrammetri), da dette må anses for at være vitalt i relation til FOTdanmarks formål.

Som forretningsansvarlig vil FOTdanmarks bestyrelse dermed få ansvaret for, at processerne relateret til at tilvejebringe og vedligeholde data til enhver tid er optimale, herunder at forretningsgange understøttes af IT-systemer i tilstrækkelig grad.

Det er således FOTdanmarks bestyrelse, der definerer og beslutter de forretningsmæssige krav til funktionalitet, brugervenlighed og opetid af systemer. Det betyder således også, at FOTdanmarks bestyrelse skal organisere og koordinere samspillet med rollerne som systemansvarlig og dataansvarlig. Bestyrelsen får det økonomiske ansvar for systemunderstøttelsen, og omkostningerne vil blive en del af FOTdanmarks regnskab og vil blive detaljeret på niveau med øvrige omkostninger.

Tilsvarende har GST stor andel i bl.a. visualisering af data. GST har særlig rolle i forhold til datafordeleren og det er derfor oplagt, at forretningsansvaret for FOT distribution varetages af GST (under hensyntagen til Digitaliseringsstyrelsens rolle som forretningsansvarlig for Datafordeleren).

Systemansvar

Rollen som systemansvarlig udgør sammen med dataansvaret og ansvaret for vedligeholdelse den samlede ansvarsfordeling for et kørende it-system. Systemansvaret indebærer, at det pågældende system til enhver tid fungerer efter hensigten og understøtter de forretningsmæssige krav. Den systemansvarlige har derfor ansvaret for, at udvikling af systemet tilrettelægges bedst muligt og sikrer, at iværksatte udviklingsaktiviteter understøtter vedtagne IT-strategier og arkitekturprincipper.

Ifølge "Lov om Geodatastyrelsen" har GST et lovfæstet myndighedsansvar for at sikre en sammenhængende tværoffentlig infrastruktur for geografisk information, som understøtter den offentlige administration og opgavevaretagelse. FOT-data spiller en central rolle i den geografiske infrastruktur, og det er afgørende, at FOT-systemunderstøttelsen spiller effektivt sammen med den øvrige del af den geografiske infrastruktur. Det gælder arkitektur-, standardiserings- og driftsmæssigt. Det er derfor naturligt, at GST som systemansvarlig får et særligt ansvar for at støtte FOT-bestyrelsen i at sikre, at systemet til enhver tid fungerer efter hensigten, at de forretningsmæssige krav bliver understøttet, samt at iværksatte udviklingsaktiviteter understøtter vedtagne IT-strategier og arkitekturprincipper.

GST har fået et tilsvarende ansvar i forbindelse med etablering og drift af Datafordeleren. At GST er blevet foretrukket til denne rolle skyldes styrelsens kompetencer og erfaringer inden for samordning, lagring og distribution af geodata. Kompetencer og erfaring som bl.a. stammer fra arbejdet med Kortforsyningen, der ofte fremhæves som et tiltag, der har haft stor succes. Det forventes, at der med identiske roller i relation til Datafordeleren og et fremtidigt FOT system kan skabes synergi og evt. stordriftsfordele, fx ved at nøglekompetencer kan deles mellem begge initiativer.

Dataansvar

Dataansvaret indebærer, at de pågældende data til enhver tid er fyldestgørende og korrekte, samt at de er tilgængelige for de relevante og retmæssige brugere. Der kan være flere dataansvarlige på et system. Spørgsmålet om dataansvar i forhold til FOT-samarbejdet er adresseret i FOT-specifikationen og berøres ikke af et nyt FOT-system.

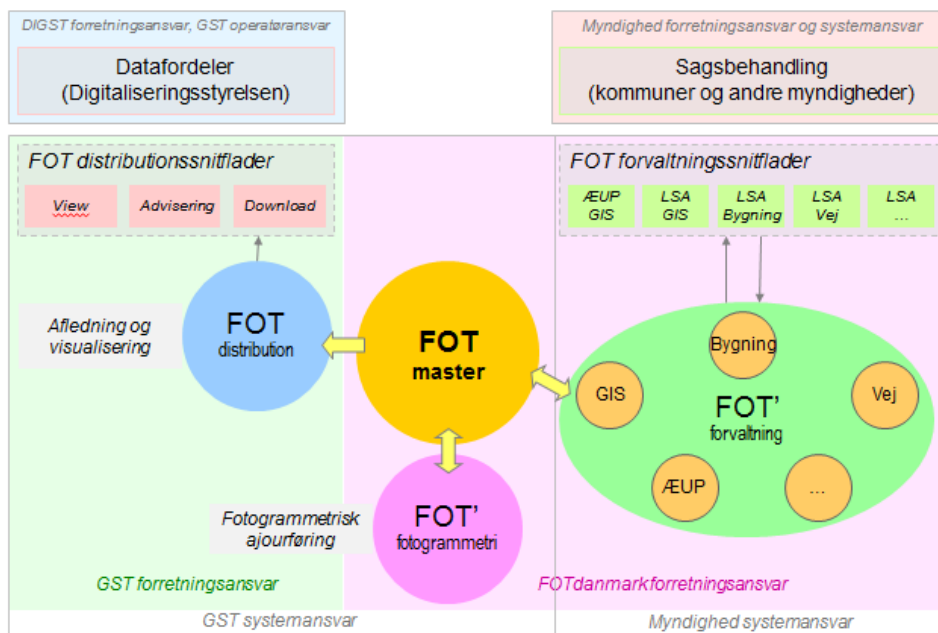
I forhold til Datafordeleren er GST dataansvarlig for alle FOT-data og forventes således at kunne varetage denne rolle på hele FOT-samarbejdets vegne.

Vedligeholdelsesansvar

Hovedopgaven for den vedligeholdelsesansvarlige er at holde systemet driftmæssigt i luften, at forebygge nedbrud, samt at sikre, at systemet hurtigst muligt udbedres ved nedbrud. Af hensyn til sikring af en effektiv opgaveløsning og faglig kritisk masse, vil det ofte være praktisk at samle vedligeholdelsesansvaret for flere, typisk mindre, systemer hos samme aktør, særligt hvis de spiller tæt sammen.

Med de førnævnte rollefordelinger kan målarkitekturen suppleres med ansvarsområder jf. nedenstående.

FOT – Forretnings- og systemansvarlige

FOTdanmark
Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf: 33 70 33 70

www.fot.dk

Bilag 7: Plan for fremtidig sekretariatsbetjening

11. februar 2014

Dette notat beskriver bestyrelsens plan for den fremtidige sekretariatsunderstøttelse i FOTdanmark. Notatet indgår som grundlag for den nye forretningsmodel for det fremtidige FOT-samarbejde.

Notatet indledes med overvejelser om det fremtidige behov for sekretariatsbetjening af foreningens aktiviteter. På den baggrund skitseres en model, der kan dække dette behov.

1. Ændrede behov for sekretariatsunderstøttelse

Efter den landsdækkende dataetablering er tiden for FOT-samarbejdet moden til at ændre kurs. Første skridt blev taget med vedtagelsen af en ny strategi, der fokuserer på at bringe FOT-data bredere i anvendelse som administrationsgrundlag, herunder at FOT er blevet grunddata. Den nye model for FOT-samarbejdet herunder sekretariatsbetjening skal bl.a. bidrage til, at FOT-data og samarbejdet om vedligeholdelsen heraf understøtter målene i strategien.

FOTdanmarks repræsentantskab vedtog i april 2013 en ny strategi for samarbejdet, som sætter en ny retning for foreningens virke i perioden 2013-2015. Det primære fokus for FOTdanmark er at sikre, at datavedligehold, specifikation og systemunderstøttelse modsvarer brugernes behov – dvs. et fortsat fokus på samarbejdets eksisterende basisopgaver. Samtidig skal initiativer om datasamarbejde, der startes i anden sammenhæng (f.eks. grunddataprojekterne) kunne understøttes. Indgåelse af aftaler med tredjepart er nyt og centralt i strategien, hvad enten det drejer sig om levering af ekstra ydelser for, at data kan anvendes til forvaltningsmæssige formål, eller det drejer sig om at benytte eksisterende forvaltningsprocesser som kilde til ajourføring (LSA) – strategiens søjle 3. Strategien peger således på ændrede opgaver og roller i samarbejdet. Som følge af det ændrede fokus har bestyrelsen derfor besluttet at omlægge sekretariatsbetjening af bestyrelsen, udvalg, projekter og foreningens medlemmer.

Notatet "FOT-samarbejdet og indgåelse af tredjepartsaftaler" (godkendt af bestyrelsen den 5. september 2013) gør det klart, at der er behov for klare roller og en tydelig opgavefordeling ved indgåelse af aftaler med tredjeparter. Ansvar for arbejdet med tredjepartsaftaler påhviler fremadrettet parterne i samarbejdet (staten ved GST, samt kommunerne), idet håndteringen af samarbejder, hvor der skal kunne placeres et

myndighedsansvar, ikke kan delegeres til et tværoffentligt samarbejde som FOTdanmark. Desuden vil det fremtidige behov eksempelvis i lyset af grunddataprojekterne snarere være at koordinere og tilpasse FOT-samarbejdet til de initiativer der tages, idet parterne allerede deltager heri i andet regi. Der vil kunne ske en mere hensigtsmæssig koordination på tværs af de forskellige samarbejdsinitiativer, hvis det er parterne selv, der har ansvar for indgåelse af sådanne samarbejder med tredjeparter. Endelig vil FOT-datas mere centrale placering i samarbejde med andre myndigheder nødvendiggøre en klarere interessevaretagelse af parterne, hvor de kommunale og statslige interesser ikke nødvendigvis vil være sammenfaldende, og derfor heller ikke kan varetages i fællesskab.

GST har ressourcer og organisation til at håndtere interessevaretagelsen på den statslige side, mens der formentlig fortsat vil være et behov for koordination af den fælleskommunale interessevaretagelse i form af et sekretariat el. lign. Et klarere fokus herpå vil styrke kommunernes interessevaretagelse, og opgavevaretagelsen vil formentlig med fordel kunne samtænkes med øvrige fælleskommunale aktiviteter på geodataområdet (FKG mv.). I den forbindelse vil økonomimodellen for fremtidens FOT-samarbejde indebære en tilstrækkelig stor besparelse på kommunal side til, at der vil kunne afsættes resurser til denne opgave, samtidig med at der fortsat kan opnås en besparelse hos kommunerne, som det fremgår nedenfor.

En anden vigtig grund til omlægning af sekretariatsunderstøttelsen er behovet for besparelser, der kan bruges til at finansiere omlægningen af dataproduktionen og en ny omkostningsfordeling.

2. Principper for fremtidens sekretariatsunderstøttelse

Bestyrelsen finder det vigtigt at bevare FOTdanmark som en forening. Her tænkes bl.a. på det gode samarbejde, som har båret hele etableringen af de landsdækkende FOT-data. Det fælles ejerskab og fælles ansvar for opgaverne har været centrale elementer. Samtidig har parterne sammen løst opgaver på vegne af fællesskabet, og parterne har lagt 'frivillige' resurser i opgaver til gavn for hele fællesskabet.

Efter etableringen af FOT-samarbejdet og de landsdækkende FOT-data, er disse opgaver ikke længere det centrale i sekretariatsunderstøttelsen. Det er bestyrelsens vurdering, at der er behov for en større fleksibilitet i forhold til nye opgaver, hvor kravene til nødvendige kompetencer hele tiden vil skifte. Vurderingen er, at der ikke er det samme behov for et fysisk FOT-sekretariat i fremtiden.

Sekretariatsopgaven skal formes efter, at der indgår to forskellige elementer i FOT-opgaven. Dels en kortlægningsopgave, som i hovedtræk er en driftsopgave, dels en opgave med at bringe FOT-data i spil i sektorrelaterede opgaver, hvor de vigtigste lige nu er ejendom, natur, vand og veje. Det sidste er en udviklingsopgave, der fordrer samspil med styrelser og kommunale sektorforvaltninger, og hvori der indgår hensyn til eksisterende systemer, forskellige sektors forretningsmodeller og meget mere.

Hvad angår sekretariatsunderstøttelsen i dette scenario kan man fortsætte med de tre faste udvalg, Sekretariatsudvalget, Specifikationsforum og FOT2007-forum, hvor parterne allokerer 'frivillige' resurser. De frivillige indsatser kan efter behov suppleres med en ressourceindsats, der tilkøbes hos parterne. Derved sikres, at sekretariatsopgaverne bæres igennem.

Derudover skal der ske en basal håndtering af den daglige drift af foreningen, herunder modtagelse og ekspedition af telefonopkald, indkomne mails, afsendelse af svar og løbende betjening af bestyrelsen.

Denne sekretariatsmodel skal løbende suppleres med ledelsesmæssige og operative ressourcer, som hjælper med udviklingsopgaverne i forhold til sektorerne.

Derfor reserveres et beløb til indkøb af målrettede resurser i forhold til sektorspecifikke opgaver, hvilket vil gøre sekretariatsunderstøttelsen mere fleksibel i forhold til behovene, som de fremadrettet vil manifestere sig i forhold til sektorerne.

Parterne har besluttet, at der etableres et virtuelt sekretariat, med repræsentanter udpeget af GST og KL. Der vil både være behov for faste personer, der går igen i forskellige sammenhænge, mens andre vil optræde ad hoc, fordi de er inddraget til løsning af en bestemt opgave, der typisk enten er teknisk (eksempelvis den nye systemunderstøttelse) eller sektorspecifik (eksempelvis vejområdet, vandløbsområdet, bygningsområdet mv.).

Det ledelsesmæssige ansvar for, at det virtuelle sekretariat hænger sammen i det daglige, er placeret i KL og GST. KL og GST har således hver især ansvaret for at sikre den løbende koordinering af hhv. kommunernes og statens position i foreningen i forhold til den daglige betjening af bestyrelse og udvalg. Både GST og KL udpeger en person med ledelsesmæssigt ansvar, hvor det daglige ansvar kan placeres. Denne ansvarsplacering er afgørende for, at sekretariatet kan fungere. Disse to personer vil udpege en daglig kontaktperson i hver sin organisation, der varetager opgaven i det daglige.

Bestyrelsen har i dag, og vil fortsat have, det overordnede ansvar for foreningens aktiviteter, og det er således også bestyrelsen, som fører opsyn med, at den daglige sekretariatsbetjening lever op til forventningerne for opgaveløsningen. Dette ansvar i den nye model er ikke anderledes end bestyrelsens ansvar i dag.

3. Model for resursesatte fællesopgaver

I den nye forretningsmodel er der afsat 1,6 mio. kr. pr. år til den fælles sekretariatsbetjening. Af disse midler går ca. 0,3 mio. kr. pr. år til køb af ydelser, så som afholdelse af foreningens repræsentantskabsmøde, møder i diverse fora og øvrige driftsudgifter som foreningens hjemmeside, øvrige informationsaktiviteter mv.

Tilbage er ca. 1,3 mio. kr. til sekretariatsbetjening i foreningsregi. Ansvaret herfor placeres hos KL og GST, som nærmere aftaler, hvordan opgaverne rent praktisk tilrettelægges i det daglige.

Fremtidige sekretariatsopgaver:

- Daglig drift af FOTdanmark
 - Telefonbetjening af henvendelser
 - Modtagelse og afsendelse af mails og andet skriftligt materiale
 - Økonomi
 - Information til medlemmer
- Bestyrelsesbetjening
 - Sekretariatsudvalget
 - Forberedelse af bestyrelsesmøder, referater

- Arbejdsprogram og opfølgning herpå (processtyring)
- Strategiske oplæg
- Repræsentantskabsmøde
- Udvalgsbetjening
 - Specifikationsforum
 - Systemforum (nuv. FOT2007-forum)
- Udviklingsprojekter
 - Ny specifikation
 - Ny systemunderstøttelse
 - Udvikling af anvendelse af FOT i sektorerne
 - Business cases

Medregnes puljen på 0,4 mio. kr. til indkøb i forbindelse med udviklingsprojekter, som fremgår af økonomimodellen, vil der med dette forslag være tale om en samlet besparelse på ca. 1,8 mio. kr. for fællesopgaverne omfattende sekretariatsbetjening og udviklingsaktiviteter.

Opgaverne gennemgås nærmere i det følgende.

3.1 Daglig drift af FOTdanmark

Her afsættes ressourcer til foreningens almindelige drift. Det er opgaver som telefonbetjening, svar på henvendelser til foreningen, økonomi og medlemshåndtering, praktisk tilrettelæggelse af møder og kommunikation med omverdenen.

Der vil være 1 primær kontaktperson i KL og 1 primær kontaktperson i GST, som har ansvaret for, at disse opgaver håndteres. De 2 personer vil hver have ansvaret for kontakten til de kommunale hhv. statslige parter.

Opgaverne bemandes konkret efter aftale mellem KL og GST.

3.2 Bestyrelsesbetjening

Der afsættes ressourcer til den løbende bestyrelsesbetjening, herunder planlægning, forberedelse og gennemførelse af bestyrelsesmøder, servicering af formand og næstformand, opfølgning på arbejdsprogram og projekter mv. Ved udarbejdelse af oplæg til bestyrelsen, planlægning af arbejdsprogram mv. inddrages Sekretariatsudvalget og de faste udvalg i form af Specifikationsforum og Systemforum. Sekretariatsudvalgs møderne ledes af en af de daglige sekretariatspersoner fra enten KL eller GST, dog således at sekretariatsudvalgsformanden og FOT-bestyrelsesformanden kommer fra hver sin side i foreningen.

Opgaverne bemandes konkret efter aftale mellem KL og GST.

3.3 Udvalgsbetjening

For at sikre kontinuitet i arbejdet i de to faglige udvalg, Specifikationsforum og Systemforum, har KL og GST ligeledes et ansvar for at sikre ledelse og den løbende sekretariatsbetjening af disse udvalg.

Dette aftales konkret mellem KL og GST.

3.4 Udviklingsprojekter

For at opnå tilstrækkelig stor fleksibilitet i sekretariatsunderstøttelsen forslås der reserveret en pulje til indkøb af yderligere mandetimer til udviklingsprojekter efter

behov og bestyrelsens prioritering. Der kan blive tale om såvel timer indkøbt hos parterne som ekstern konsulentbistand. Der bliver med stor sandsynlighed behov for ekstra ressourcer i forbindelse med udviklingsprojekter i forhold til sektorerne eller i forbindelse med afklaring af behov og krav til en ny systemunderstøttelse.

I denne pulje er der 0,4 mio. kr. der er øremærket til udviklingsaktiviteter, hvilket fremgår af økonomimodellen under 'Indkøb fællesopgaver'.

4. Interessevaretagelse hos parterne – kommunale betragtninger

Som ovenfor beskrevet påhviler det fremover parterne at sikre interessevaretagelsen og arbejde for udbredelsen af FOT-data og FOT-anvendelsen 'i egne rækker'.

Mens interessevaretagelsen på den statslige side naturligt forankres i GST, er det de kommunale bestyrelsesmedlemmers vurdering, at der er behov for at styrke den fælleskommunale interessevaretagelse. I det følgende redegøres således for de kommunale bestyrelsesmedlemmers betragtninger desangående.

FOTdanmark har visionen, at *"FOT-data har en central rolle i den offentlige geografiske infrastruktur, og bidrager som et fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag til digital forvaltning og effektivisering af den offentlige sektor i Danmark."* Det betyder, som det forklares i FOTdanmarks strategiske grundlag, at det er nødvendigt, at der fremadrettet kan indgås andre typer af aftaler og mere forpligtende samarbejder mellem myndigheder inden for enkelte sektorer/forvaltningsområder. Det er afgørende for, at de data, som FOT-samarbejdet leverer, kan understøtte behovene i forbindelse med digital forvaltning baseret på geodata.

Dette er fuldt i overensstemmelse med ambitionen om en digital udvikling i den kommunale forvaltning mod det, der i nogen sammenhænge er kaldt "stedet som indgang" til offentlig forvaltning. Det er vigtigt at kunne høste økonomiske gevinster i den kommunale administration. Nye projekter skal hænge sammen fagligt, opgavemæssigt og økonomisk i den daglige kommunale forvaltning inden for det fagområde, som der etableres løsninger til. Indfrielsen af denne ambition forudsætter, at alle relevante myndigheder medvirker. Ambitionen er realistisk, men der kræves en aktiv kommunal indsats.

En sådan aktiv indsats for den digitale udvikling kræver, at man styrker kommunernes fælles interessevaretagelse i udviklingsprocesserne. Det er baggrunden for, at den kommunale side i bestyrelsen foreslår, at en del af besparelsen ved den fremlagte, nye økonomimodel anvendes til en styrket, kommunal indsats i den fortsatte, digitale udvikling på området.

Derfor foreslår den kommunale side i bestyrelsen, at besparelserne på den kommunale side i den nye økonomimodel, hvad angår den fælles sekretariatsbetjening og den fælles systemunderstøttelse, konverteres til en styrket sekretariatsindsats på den kommunale side. Ser man på økonomimodellen, så indebærer dette et beløb på 2,1 mio. kr. pr. år til en styrket kommunal sekretariatsindsats.

Denne løsning indebærer, at kommunerne kan betale det samme beløb som hidtil til foreningen FOTdanmark, når man lægger kommunernes nuværende bidrag til sekretariatet sammen med kommunernes nuværende bidrag til systemunderstøttelsen. Dermed får kommunerne i den nye økonomimodel samlet set dels en styrket

kommunal indsats på området til en værdi af ca. 2 mio. kr. pr. år, uden at det årlige bidrag fra kommunerne til foreningen forhøjes, dels en konkret besparelse ved en billigere løsning end i dag hvad angår indkøb af ortofoto og kort til en værdi af ca. 2 mio. kr. pr. år.

Den styrkede, kommunale indsats forventes at fordele sig ligeligt mellem

- Implementering af nye digitale løsninger, der kombinerer forvaltningsdata med geografi i den kommunale forvaltning, og
- Udvikling af nye digitale løsninger til kommunalt brug, der kombinerer forvaltningsdata med geografi.

I praksis kan det være vanskeligt at sondre mellem implementering og udvikling. I stedet for at give eksempler under hver af disse to overskrifter, følger herunder tre eksempler på udviklinger på det digitale område i kommunerne, hvor bestyrelsens kommunale medlemmer ser et behov for en styrket kommunal indsats, så der kan opnås løsninger, der både fremmer den kommunale opgaveløsning på området og sikrer økonomiske gevinster.

Det ene eksempel er Grunddataprogrammets delaftale 2 om adresser. Her skal kommunerne koble adresser – og dermed vejene – til geografien, altså hvor denne adresse rent fysisk ligger. Der udvikles nu løsninger til at håndtere denne udfordring, men det skal fra kommunal side sikres, at disse løsninger passer til de kommunale opgaver, hvad angår håndtering af adresser.

Det andet eksempel er vejreferencen. Der udvikles nu en løsning, der genererer en vejreference. Vi må fra kommunal side sikre, at der i næste fase af denne udvikling, hvor vejreferencen skal kobles til de statslige og kommunale administrative systemer på vejområdet, udvikles en løsning, der giver gevinst i den kommunale administration af vejområdet.

Det tredje eksempel er vandløb. Denne problemstilling svarer set fra kommunal side helt til den, der er omtalt ovenfor, hvad angår vejene.

5. Videreførelse af de nuværende opgaver i arbejdsprogrammet

Bestyrelsen har som en del af udarbejdelsen af dette forslag gjort status på arbejdsprogrammet med henblik på en videreførelse under det nye regime for sekretariatsunderstøttelsen.

Det konkluderes, at der overordnet set er god fremdrift i arbejdsprogrammet. Herunder skal det bemærkes, at de igangværende projekter allerede for en stor dels vedkommende er forankret hos parterne, sådan som det fremover generelt vil foregå (fx veje og vandløb).

Bestyrelsen har ansvaret for og vil sikre, at de igangværende projekter i foreningen videreføres efter omlægningen af sekretariatsunderstøttelsen.

Bestyrelsens gennemgang følger i appendiks I til dette bilag.

Appendiks I: Bestyrelsens status på arbejdsprogrammet, november 2013

I forbindelse med overvejelserne om den fremtidige sekretariatsunderstøttelse som en del af en ny forretningsmodel for FOTdanmark, har bestyrelsen gjort status på foreningens arbejdsprogram med henblik på videreførelse under det nye regime for sekretariatsunderstøttelsen.

I det følgende gennemgås de enkelte indsatser.

1.1 Indsatser inden for foreningens basisopgaver

Pejlemærke – Specifikationsarbejdet

Indsatser

2013-2015:

- Der foretages en vurdering af behovet for, hvor hyppigt forskellige FOTobjekttyper bør ajourføres fotogrammetrisk set i lyset af øget adgang til ortofotos samt mulighederne i administrativ ajourføring.
- Der opsamles og koordineres forslag om de ændring af FOTspecifikationen der kommer fra projekter i og udenfor FOT.
- Det sikres, at specifikationen tilpasses FODS-initiativernes nye standarder for geodata.

Bestyrelsen har i forbindelse med udarbejdelsen af den nye forretningsmodel for FOT-samarbejdet vedtaget en ny model for det fremtidige datavedligehold.

Der kan som følge af GD3-projektet (vanddata og klimatilpasning) opstå et behov for ændringer af specifikationen på vandområdet, lige som der er initiativer i gang vedr. navngiven vej, som vil skulle adresseres. Sådanne behov skal som hidtil håndteres i Specifikationsforum, og der vil ikke være direkte konsekvenser af den omlagte sekretariatsunderstøttelse.

Pejlemærke – Forretningsansvar for FOT-systemunderstøttelse

Indsatser

2013:

- Der igangsættes et arbejde med at afklare funktionalitetskravene til den fremtidige FOT-systemunderstøttelse.

2014:

- Der etableres beslutningsgrundlag med tilhørende finansieringsmodel for ny systemunderstøttelse.

- Der igangsættes etablering af ny systemunderstøttelse

I forbindelse med afklaringen af den nye forretningsmodel for FOT-samarbejdet har Sekretariatsudvalget og GST indledt arbejdet med afklaring af behov og arkitektur for en ny FOT-systemunderstøttelse. Bestyrelsen har tilsluttet sig disse overvejelser, og der er nu behov for at få igangsat en proces til afklaring af, hvilke forretningsmæssige behov, der skal imødekommes med den nye systemunderstøttelse, og der skal udarbejdes en mere detaljeret plan. GST vil tage initiativ hertil.

Det kan forventes, at en del af udviklingspuljen jf. ovenfor skal gå til frikøb af specifikke ressourcer til at få specificeret kravene til en ny systemunderstøttelse, da det forudsætter særlige kompetencer både omkring IT og kendskab til kommunale arbejdsprocesser.

Pejlemærke – Initiering og koordinering af arbejdet med sektoraftaler

Indsatser:

2013:

- Det undersøges, om der er andre oplagte muligheder for at indgå sektoraftaler end de skitserede i pejlemærkerne.
- Det overvejes, hvor der med fordel kan iværksættes pilotprojekter eller udarbejdes business cases med henblik på at initiere nye mulige sektorsamarbejder for at bringe FOT-data i anvendelse.

2014:

- Der holdes fokus på, at der er den nødvendige sammenhæng mellem de mange nye aftaler om sektorsamarbejder med tilhørende administrativ ajourføring af data, således at FOT-datas status som fælles geografisk referencegrundlag holdes intakt.

2015:

- Der evalueres på de igangsatte initiativer.

Jf. bestyrelsens notat om indgåelse af aftaler med tredjepart (godkendt 5. september 2013) er dette en opgave, som varetages af parterne, hvorved der samlet set forventes en bedre koordination i forhold til initiativer i andre regi. Der afsættes således ikke fællesressourcer til varetagelse af disse opgaver.

Det foreslåede kommunale FOT-sekretariat vil have til opgave at arbejde for udbredelsen af FOT-data som administrationsgrundlag i nye sektorer i den kommunale forvaltning og vil være i stand til at kunne sikre sammenhængen med øvrige kommunale geodatainitiativer.

GST har ansvaret for at sikre udbredelsen af FOT-data inden for staten. Det vil i den forbindelse være naturligt, at GST også får ansvaret for at sikre koordination af relationerne mellem FOT og de igangværende grunddataprojekter.

Udover en bedre tilrettelæggelse af arbejdet på de forskellige forvaltningsniveauer, vil der således ikke være direkte konsekvenser af den omlagte sekretariatsunderstøttelse.

Pejlemærke – En effektiv dataproduktion

Indsatser:

2013:

- Der udarbejdes forslag til ny samarbejdsmodel.
- Der tages kontakt til FOSAKO og GST vedrørende implementering af samarbejdsmodellen, herunder nedsættelsen af en landsdækkende styregruppe
- Der igangsættes projekt om fastlæggelse af standardiserede fotogrammetriske ydelser.

2014:

- Afslutning af projekt om fastlæggelse af standardiserede fotogrammetriske ydelser.
- Løbende vurdering af behov for ændringer af dataproduktionsprocessen.

2015:

- Evaluering af indsatserne
- Vurdering af behov for tilpasninger af samarbejdsformen.

Omlægning til en mere effektiv dataproduktion indgår som en del af aftalen om en ny forretningsmodel for FOTdanmark.

Sekretariatsudvalget vil fortsætte sit hidtidige arbejde med den fremtidige datavedligeholdelse ved at operationalisere den nye forretningsmodel i detaljen. Det vil passende kunne indgå i arbejdsprogrammet for 2014 og vil således ikke være direkte afhængig af den omlagte sekretariatsunderstøttelse.

Pejlemærke – Administrativ ajourføring

Indsatser:

2013:

- Brugere af FOT-data gives adgang til at indmelde fejl og mangler. Der etableres procedurer og værktøjer til håndtering af indberetninger vedr. vejnettet, vandløb og eventuelt andre centrale objekttyper, så data kan rettes i FOT-databasen. Øvrige indberetninger anvendes som potentielle ændringsudpegninger til efterfølgende

fotogrammetriske ajourføringer.

- Med udgangspunkt i landmændenes indberetninger til de udlagte randzoner gennemgås de FOT-data, som har været anvendt. Identificerede fejl og mangler i henhold til FOT-specifikationen rettes.
- Der etableres metoder og aftaler for ajourføring af det statslige vejnet med Vejdirektoratet samt for veje i statsskovene med Naturstyrelsen i FOTdatabasen.

2014:

- Der iværksættes pilotprojekter til udvikling af metoder og arbejdsprocesser til administrativ ajourføring af FOT-data i den offentlige forvaltning.

2015:

- Der gennemføres forsøg med, hvorledes oprettelse og ajourføring af ”navngiven vej” i BBR (indgår som del af initiativerne i arbejdsplanen 2 i Grunddataaftalen) kan bidrage til løbende ajourføring af vejgeometrien i FOT.

Bestyrelsen har besluttet, at GST får til opgave at håndtere tredjepartsindberetninger med ajourføringsønsker med anvendelse af den fælles indberetningsportal (FIP).

GST fik derudover til opgave at gennemgå landmændenes indberetninger vedr. randzoner med henblik på ajourføring af FOT-data i relevante tilfælde. Denne øvelse er nu afsluttet, og der er på baggrund af de ca. 21.000 indberetninger foretaget ca. 3.000 administrative ajourføringer, samt lagt ca. 500 ændringsudpegninger til den fotogrammetriske ajourføring.

Tilsvarende er der i økonomimodellen for det fremtidige samarbejde afsat statslige resurser til sådanne dataforbedringer i fremtiden.

GST har gennemført et pilotprojekt om administrativ ajourføring af det statslige vejnet og er i gang med et projekt om veje i statsskovene (jf. indsatsområder fra medlemmerne nedenfor) som vil blive afrapporteret til bestyrelsen ved given lejlighed. MBBL er som led i Grunddatapakke 2 i gang med at vurdere, hvorledes udpegningsdata af nye navngivne veje kan bidrage med ajourføringsdata til FOT. Endelig er der i regi af Sydkort ved at starte et projekt op om administrativ ajourføring af veje i den kommunale forvaltning.

Der er således iværksat en række initiativer om administrativ ajourføring af FOT-data, som er initieret i andre sammenhænge og derfor ikke vil blive direkte påvirket af den omlagte sekretariatsunderstøttelse.

5.2 Indsatser på anvendelsesområder

Pejlemærke – Bygninger

Indsatser:

2013:

- Der arbejdes for, at bygningsgeokodning bliver en effektiv del af den kommunale BBR-opdatering
- Der medvirkes til, at der etableres en infrastruktur, der gør det lettere at udvikle konkrete værktøjer, der kan anvendes til den kommunale geokodningsopgave
- Der medvirkes til at sikre, at der udarbejdes vejledning i etablering og vedligeholdelse af geokodning
- Der udarbejdes forslag til arbejdsprocesser ved opdatering af de geokodede bygninger i FOT

2014:

- Der arbejdes for, at geokodningen fortsat udbredes og implementeres i alle kommuner gennem workshops i geodatasamarbejderne og ved løbende kommunikation.

2015:

- Der følges op og arbejdes for forsat at sikre udbredelse i samtlige kommuner.

FOTdanmarks projekt om bygningsgeokodning er ledt af FOT-sekretariatet, med deltagelse af kommunerepræsentanter, MBBL og GST, og er organiseret som et følgeprojekt i relation til grunddataprosjektet GD1 (ejendomsdata). Opgaven er primært at sikre en tæt koordination til initiativerne i GD1, hvor ansvaret er placeret i MBBL.

Ved omlæggelsen af sekretariatsunderstøttelsen skal der således fortsat sikres en kommunale interessevaretagelse i forhold til GD1-projektet, sådan at den infrastruktur, der skal udvikles til at understøtte bygningsgeokodning som led i GD1, understøtter de kommunale arbejdsprocesser, og at geokodningen bliver koblet til FOT-bygningen. Så vidt vides vil MBBL arrangere en række workshops forud for kravspecifikationen.

Pejlemærker – Veje

Indsatser:

2013:

- Grunddatainitiativerne på vejområdet følges tæt, og FOTdanmark bidrager i videst muligt omfang, sådan at FOT-data lever op til behovene i den sammenhæng.
- Der igangsættes et pilotprojekt med henblik på administrativ ajourføring af FOT-vejnettet.
- Der udføres et pilotprojekt i samarbejde med en række kommuner og de 2 leverandører af vejadministrationssystemer om en tilpasning af FOT-specifikationen, der muliggør, at FOT-vejmidte kan anvendes effektivt i vejadministrationssystemerne

2014:

- FOT-specifikation tilpasses de behov, som følger af grunddataprojektet om veje
- Pilotprojekter og undersøgelser fra 2013 evalueres, der arbejdes på at gøre løsningerne landsdækkende
- I det omfang, der er etableret et sammenhængende vejnet i et større område, undersøges processer og aftaler for udveksling af vejnettet, således at det kan nyttiggøres i større udstrækning.

2015:

- Erfaringer fra arbejdet i 2013 og 2014 evalueres, og der sættes mål for dette videre arbejde

Vejdirektoratet har videreført standardiseringsarbejdet for vej og trafikdata i 2013, og der er nu en afrapportering i høring. FOTdanmark, KL, Rudersdal kommune og GST har været repræsenteret i styregruppen for projektet. Efter høringsfasen skal der tages stilling til, hvad der skal ske videre frem, og om der eventuelt skal initieres et grunddataprojekt på vej- og trafikområdet.

Der er i regi af Samordningsudvalget vedrørende infrastruktur for geografisk information initieret et projekt til etablering af en vejreferencemodel, der bygger på FOT-vejnettet. Vejreferencemodellen vil få stor betydning for anvendelsen og den administrative ajourføring af FOT-vejnettet. Der er nedsat en særskilt styregruppe for etableringsfasen med deltagelse af KL, en KTC-repræsentant, to deltagere fra Vejdirektoratet og med projektledelse fra GST. Pilotprojektet om kobling af FOT og vejforvaltningssystemer bør afvente vejreferencemodellen.

Endelig har GST iværksat projekter om ajourføring af statsveje (VD) og skovveje i FOT (NST), jf. beskrivelse såvel ovenfor og nedenfor, og der er, som ligeledes nævnt ovenfor, iværksat et projekt i regi af Sydkort om administrativ ajourføring af veje.

Da disse initiativer på vejområdet ikke har ophæng i FOT-sekretariatet i dag, men hos parterne, vil der således ikke være direkte konsekvenser af den omlagte sekretariatsunderstøttelse på dette punkt.

Det kan bemærkes, at vejområdet allerede fungerer som en model for, hvordan disse samarbejder også mere generelt skal fungere i fremtiden.

Pejlemærke – Vandløb

Indsatser:

2013:

- Understøtte FODS-initiativet i arbejdet frem mod ØA2014 forhandlingerne
- Undersøge mulighederne for opdatering af FOT-data med lokale vandløbsdata af højere kvalitet samt supplering med rørlagte vandløb og evt. hoveddræn
- Der igangsættes et pilotprojekt om indarbejdning af rørlagte vandløb og evt. dræn i FOT-databasen med

udgangspunkt i 2 – 3 kommuner.

- Indarbejdelse af rettelserne til FOT-datasættet, der er modtaget i forbindelse med etablering af NaturErhvervstyrelsens kompensationskort vedrørende randzoner.

2014:

- Der indarbejdes de nødvendige tilpasninger i FOT-specifikationen, der understøtter initiativerne i FODS delaftale 3.
- På baggrund af evaluering af det gennemførte pilotforsøg igangsættes en landdækkende udrulning af opdatering/supplering af FOT-data med lokale data af højere kvalitet samt rørlagte vandløb og dræn.

2015:

- Der sker en fortsættelse af den landdækkende udrulning af suppleringen og tilpasning af det eksisterende vandløbsnetværk.

Der sker i øjeblik i grunddataprojektet GD3 (vanddata og klimatilpasning) en afklaring af, hvad der skal være grunddata for vandforvaltning og klimatilpasning, med deltagelse af såvel statslige og kommunale parter, og hvor GST leder projektet. Det giver god mening at afvente indstillingen herfra, inden der tages stilling til, om der bør iværksættes særskilte projekter i FOTdanmark-regi.

Som beskrevet under pejlemærke "Administrativ ajourføring" har GST afsluttet projektet med ajourføring af FOT-data på baggrund af randzoneindberetninger.

Idet initiativerne på vandområdet ikke har ophæng i FOT-sekretariatet i dag, men hos parterne, vil der således ikke være direkte konsekvenser af den omlagte sekretariatsunderstøttelse på dette punkt.

Pejlemærke – Natur

Indsatser:

2013:

- I samarbejde med KL, kommunerne og NST foretages en nærmere undersøgelse i et par kommuner, hvor der allerede er foretaget genregistrering af naturområder, og som står over for en totalajourføring af FOT-data, mhp. på at klarlægge muligheder for at etablere den fælles registrering af naturdata baseret på de bedste data fra hhv. § 3 registreringen og FOT-registreringen. Undersøgelsen vil have fokus på såvel de praktiske arbejdsgange, som de resurse-mæssige konsekvenser.
- KL's arbejde med etablering af metoder og retningslinjer for den 10-årige cyklus for vedligeholdelse af § 3- natur understøttes.

- I samarbejde med kommunerne og DMP undersøges tekniske muligheder og arbejdsgange for fremtidig løbende sagsorienteret ajourføring for naturområder med anvendelse af de fælles § 3 områder /FOT-data

2014:

- Tilretning/udvikling af fælles værktøjer til vedligeholdelse af naturområder med anvendelse af FOT-data
- Planlægning af, hvorledes de evt. fælles data stilles til rådighed til FOTregistrering i et større sammenhængende område (FOTopdateringsområde) efter nye fælles specifikationer og inddragelse af resultaterne i myndighedsopgaven

2015:

- Evaluering indsatserne i 2013 og 2014.

Bestyrelsen bad i foråret 2013 FOT-sekretariatet udarbejde en ny problemformulering for projektet om en fælles registrering af §3-områder og naturregistreringer i FOT som følge af de indkomne høringssvar, hvor man især i svaret fra NST udbad sig yderligere afklaringer, før man gik videre med projektet.

Der skal, uanset den fremtidige model for sekretariatsunderstøttelse, tages stilling til, hvordan projektet kan videreføres.

Pejlemærke – Bred anvendelse

Indsatser:

2013:

- Der indgås dialog med 'Geodataforum for Beredskab' med henblik på at afklare, om der med fordel kan foretages ændringer i FOTspecifikationer for objekttyper med særligt betydning for beredskabsarbejdets behov, eller om der eventuelt kunne være behov for helt nye datasæt, som med fordel kunne samproduceres med FOT.
- Der indgås dialog med de centrale parter, der arbejder med klimatilpasning med henblik på at afklare, om der med fordel kan foretages ændringer i FOT-specifikationer for objekttyper med særligt betydning for arbejdet med klimatilpasning.

2014:

- Der træffes beslutninger om, hvorvidt der skal foretages tilretninger af specifikationer, og hvornår data fremadrettet produceres efter sådanne eventuelt tilrettede specifikationer.

2015:

- Fortsat understøttelse af de relevante fora, der arbejder

med hhv. håndtering af konsekvenserne af de ændrede klimaforhold og bedre datagrundlag for håndtering af beredskabsindsatser.

Jf. FOTdanmarks strategi og notat om indgåelse af tredjepartsaftaler – og som tidligere beskrevet – vil det fremadrettet være parternes opgave at sikre udbredelse af FOT-data som forvaltningsgrundlag, herunder at data modsvarer behovene – også jf. pejlemærket ”Initiering og koordinering af arbejdet med sektoraftaler”, hvortil der er et betydeligt overlap. Derudover er det naturligt, at GST som en del af ’Geodataforum for Beredskab’ og som projektleder på grunddataprojektet GD3 (vanddata og klimatilpasning), der omfatter den hydrologiske højdemodel, varetager den beskrevne koordination til beredskabs- og klimatilpasningsarbejdet.

5.3. Indsatsområde omkostningsfordeling

Indsatsområde omkostningsfordeling

Kommuner og staten har siden foreningen grundlæggelse haft en omkostningsfordeling for udgifterne til kortlægning. Fordelingsnøglen er udtryk for parternes nytte ved anvendelse af det fælles datagrundlag. Modellen er vejledende for omkostningsfordelingen i de lokale FOT-samarbejder.

Det er aftalt i forbindelse med FOTdanmarks etablering, at omkostningsfordelingen skal revideres i forbindelse med, at FOT bliver landsdækkende. Der skal derfor i løbet af 2013 udarbejdes en ny omkostningsfordeling i forlængelse af en godkendt strategi.

Med indgåelse af en aftale om en ny forretningsmodel for FOT-samarbejdet er dette indsatsområde fuldført.

5.4 Forslag til indsatsområder fra medlemmer

Indberetning og behandling af fejl og mangler (GST)

Indsatser:

For at kunne realisere målsætningen i forhold til FOTdata skal der i samarbejde med FOT-specifikationsforum fastlægges rammer for, hvorledes indmelding til FIP kan resultere i ajourføring af FOTdata efter aftale med de objektansvarlige myndigheder. Det kan f.eks. ske i form af en partshøring.

Det skal i den forbindelse også afklares, hvilke værktøjer, der mest hensigtsmæssigt kan bringes i anvendelse i forhold til den konkrete ajourføring af data i FOT-2007.

Bestyrelsen har (jf. pejlemærke Administrativ ajourføring) besluttet, at GST får til opgave at håndtere tredjepartsindberetninger med ajourføringsønsker som led i en ny forretningsmodel. Det skal nærmere afklares, hvorledes kommunerne kan inddrages i ajourføringen, hvis indberetningerne skaber tvivl om, hvorvidt der kan ske ændringer i data. Bortset herfra er opgave-/ansvarsplaceringen klar, og der vil således ikke være direkte konsekvenser af den omlagte sekretariatsunderstøttelse på dette punkt.

Statslige bidrag til ajourføring af FOT-vejnettet (GST)

Indsatser:

Afdække metoder og datagrundlag for administrativ ajourføring af det statslige vejnet i FOT. Registrering af nye veje hos henholdsvis VD og NST sker af hensyn til andre formål, og der skal derfor afklares, hvorledes disse registreringer kan omsættes til den datamodel, der anvendes for FOT-vejmidter.

Beskrivelse af arbejdsgange, opgaver og roller som grundlag for aftaler med de 2 styrelser.

Udarbejde procedurer for hvorledes interne vejnavne i statsskovene kan gøres til officielle vejnavne.

Som ovenfor beskrevet (Pejlemærke 'Administrativ ajourføring' og 'Veje'), er GST i gang med disse projekter.

3D-bygninger i FOT (Silkeborg kommune)

I regi af FOT-specifikationsforum nedsættes en arbejdsgruppe, der undersøger mulighederne for en specifikation af 3D-bygning i FOT-regi.

Der afventes initiativ fra Specifikationsforum.

FOTdanmark
Weidekampsgade 10
2300 København S

tlf: 33 70 33 70
www.fot.dk

11. februar 2014

Bilag 8: Plan for overgangsfasen til ny FOT-forretningsmodel

I dette notat skitseres planen for overgangen til den nye forretningsmodel for FOT-samarbejdet. Notatet indgår som en del af kommunernes og Geodatastyrelsens aftale om en ny forretningsmodel for FOT-samarbejdet.

Aftalen om den nye FOT-forretningsmodel gælder for produktionsperioden 2015-2019 (begyndende efteråret 2014), svarende til én landsdækkende totalajourføringsperiode over fem år. Dette notat fokuserer på det forberedende arbejde, der skal ske i overgangsfasen. Visse dele kan iværksættes umiddelbart efter bestyrelsens beslutning (ultimo 2013), mens centrale dele kræver repræsentantskabets beslutning og derfor først kan iværksættes omkring maj 2014.

Det er vurderingen, at de beskrevne initiativer vil være nødvendige i overgangsfasen, for at sikre den bedst mulige overgang til den nye forretningsmodel med produktionen for 2015.

Planen omfatter følgende dele:

- Datavedligeholdelse
 - o Overgang til totalajourføring hvert femte år
 - o Overgang til ny samarbejdsmodel vedr. fotogrammetri
 - o Kvalitetssikring af geometrisk nøjagtighed
- Grunddataforbedringer
- Håndtering af tredjepartsindberetninger
- Behov ifm. administrativ ajourføring

Datavedligeholdelse

Overgang til totalajourføring hvert femte år

GST foreslår, at den obligatoriske totalajourføring, som fremover er hvert femte år, skal ske regionsvist, for at optimere produktionsplanlægning og -proces. Det betyder, at der er behov for fleksibilitet i forhold til overgangen hertil.

GST foreslår følgende plan:

Før aftalens ikrafttrædelse:

- 2014:
 - o Ajourføring og opgradering fra FOT-specifikation 3.1 til 5.0 af kommunerne i Region Hovedstaden (undtagen Bornholms Regionskommune, Københavns og Frederiksberg kommuner). Omkostningsfordeling sker efter den "gamle" forretningsmodel.
 - o Ajourføring af 10 kommuner i Region Midtjylland (Aarhus, Favrskov, Hedensted, Norddjurs, Odder, Randers, Skanderborg, Skive, Syddjurs, Viborg). For Skive kommune omfatter det tillige etablering af OP3-data i byområder. Omkostningsfordelingen sker efter den "gamle" forretningsmodel.
 - o Ajourføring af 8 kommuner i Region Syddanmark udskydes til 2015 (Billund, Esbjerg, Fanø, Fredericia, Haderslev, Kolding, Varde og Vejen). Disse kommuner skulle efter planen være ajourført i 2014. Det er GST's indtryk, at en udskydelse vil blive accepteret af de berørte kommuner i Sydkort.

Efter aftalens ikrafttrædelse foreslås totalajourføringen efter følgende plan:

- 2015: Kommunerne i Region Syddanmark (data fra 2013 (Fyn), 2012 og 2011)
- 2016: Kommunerne i Region Nordjylland (data fra 2012)
- 2017: Kommunerne i Region Sjælland (data fra 2013 og 2012)
- 2018: Kommunerne i Region Midtjylland (data fra 2014 og 2013)
- 2019: Kommunerne i Region Hovedstaden (data fra 2014 (Bornholm 2013))

Overgang til ny samarbejdsmodel vedr. fotogrammetri

Som en del af aftalen om den nye forretningsmodel omlægges samarbejdsformen mellem kommunerne og staten baseret på de tanker, der ligger i det såkaldte professionaliseringsprojekt. Det indebærer, at GST fremover vil stå få arbejdet med planlægning af produktionen, samt at kommunerne ikke vil være forpligtede til at bruge ressourcer på kvalitetssikring af de fotogrammetrisk indsamlede data.

Omlægningen af opgaver fra kommunerne til staten som led i professionaliseringen af den fotogrammetriske produktion kræver ikke repræsentantskabets godkendelse, da projektet allerede har været i høring. GST foreslår derfor, at den nye opgavefordeling allerede for produktionen i 2014 afprøves i de 10 ajourføringskommuner i Region Midtjylland (Aarhus, Favrskov, Hedensted, Norddjurs, Odder, Randers, Skanderborg, Skive, Syddjurs, Viborg). Det kan således betragtes som et pilotprojekt i forhold til indførelse af den nye samarbejdsmodel.

Forslaget om gradvis implementering af den nye samarbejdsform om dataproduktionen betyder, at de 8 kommuner i Region Syddanmark, som udskydes fra 2014 til 2015, vil blive ajourført i henhold til det nye samarbejdsparadigme, lige som de 10 kommuner i Region Midtjylland, der ajourføres i 2014 vil ske i henhold til det nye paradigme som pilotprojekt. Dette medfører således en kommunal besparelse, og GST en tilsvarende større ressourceindsats til ajourføringen af disse kommuner. Baseret på tallene i økonomimodellen betyder det, at kommunerne samlet set vil spare

et beløb på ca. 0,4 mio. kr., og at GST vil opleve et øget ressourcetræk på ca. 0,1 mio. kr. GST har accepteret dette forøgede ressourcetræk.

Kvalitetssikring af den geometriske nøjagtighed af FOT-data

Der er i 2014 behov for at få afklaret og nå til en fælles forståelse af de fremadrettede mål for den fotogrammetriske kvalitetssikring, inden GST overtager det fulde ansvar for løsningen af de fotogrammetriske opgaver fra 2015. Udgangspunktet for en sådan kvalitetsbeskrivelse er det kvalitetsniveau, der ligger til grund for professionaliseringsrapporten.

Behovet for en afklaring af de gensidige forventninger til kvalitetsniveauet er tydeliggjort af den aktuelle diskussion om kvalitet af eksisterende fotogrammetriske data affødt af Silkeborg kommunes undersøgelse. Kvalitetssikring af den geometriske nøjagtighed af registrerede FOT-data er en udviklingsopgave, som det kan være fornuftigt at få beskrevet og ressourcetat i næste års arbejdsprogram for FOTdanmark.

Et centralt element i forhold til at holde den foreskrevne geometriske nøjagtighed i FOT-data er de foretagne fotogrammetriske registreringer og beregningen af aerotriangulationen til billedoptagelserne (aerotriangulation er en standardmetode til at fortætte kontrolpunkter i billeder og som udgør grundlaget for nøjagtigheden af den fotogrammetriske registrering af punkter, linjer og flader ud fra billederne). Beregningen af aerotriangulationerne gennemføres hos producenterne som led i produktionsprocessen. GST gennemfører kontrol af producenternes beregninger via kvalitetsparametre i den dokumentation, som producenten leverer.

GST vurderer, at kvalitetssikringen af aerotriangulationen vil kunne forbedres yderligere gennem etableringen af et såkaldt 'kalibreringsfelt' med et stort antal nøjagtigt indmålte punkter, som fotofirmaerne kan benytte til at kalibrere/dokumentere geometrien i deres udstyr og aerotriangulationsmetoder.

Etableringen af et kalibreringsfelt vil desuden kunne benyttes til at sikre en bedre farvekorrektur i billederne (radiometri), som for mange kommuner er et andet tilbagevendende problem, og som betyder, at der landsdækkende kan være store forskelle i ortofotoets farver og visuelle udtryk. Ved angivelse af et repræsentativt antal 'farveflader' i dette referenceområde, vil producenterne få bedre mulighed for at sikre ensartede farver i billederne. Som led i en generel kvalitetssikring af de fotogrammetriske ydelser kan GST fremover sikre, at fotofirmaerne i forbindelse med udbuddet dokumenterer kvaliteten af de påtænkte aerotriangulationsmetoder, og GST vil i produktionsperioden sikre at producentens metoder i de anvendte produktionssystemer løbende lever op til de aftalte kvalitetsmål, som vil være markant tydeligere med et sådant kalibreringsfelt som referenceområde.

GST kan etablere et sådant kalibreringsfelt i 2014. Et foreløbigt estimat viser, at det vil koste ca. 800.000,- kr. Etablering af et referenceområde forudsætter en nærmere analyse af bindinger, behov og alternative muligheder, som kan iværksættes efter godkendelse af forretningsmodellen. GST vil som en del af en samlet aftale om

forretningsmodellen tilbyde at gennemføre denne analyse med inddragelse af de relevante parter og etablere et sådant kalibreringsfelt.

Grunddataforbedringer

I regi af grunddataprogrammet pågår i øjeblikket en række tværoffentlige aktiviteter med henblik på at sikre bedre og mere effektive datasamarbejder. Flere af disse projekter baserer sig på FOT-data som grunddata. Disse grunddataprojekter viser imidlertid, at der også er et behov for grunddataforbedringer i FOT, selv om der som led i den samlede grunddataaftale ikke er afsat midler til grunddataforbedringer i FOT-regi. Der er flere områder, som det vil være oplagt at tage fat på, som både vil gavne de øvrige grunddataprojekter og de eksisterende anvendelser af FOT-data hos parterne. Her foreslås et enkelt initiativ.

MBBL og GST har i efteråret 2013 fået foretaget en analyse hos Septima af sammenhængen mellem vejnavne i CPR-vej og FOT. Analysen viser, at der er en række fejl i tilknytningen af CPR-vejkoder (vejnavne) til FOT-vejmidter. Undersøgelsen viser bl.a., at der er 4.254 CPR-vejkoder, som ikke kan genfindes i FOT. (Data for Københavns Kommune er ikke medgået i analysen.)

MBBL iværksætter i begyndelsen af 2014 som led i Grunddatapakke 2 (GD2) en række aktiviteter i kommunerne, der skal fjerne eller opmærke eksisterende "snags" i CPR's vejnavne og vejkoder, som også vil gøre det lettere / minimere antallet af steder, hvor der efterfølgende er behov for at rette op på fejl i vejkoder koblet til FOT's vejmidter. Efter den kommunale datavask er det oplagt at gå videre og få rettet op på vejkoderne i FOT, selv om det ikke er en del af de finansierede aktiviteter under GD 2. Der er et stort behov for bedre vejkoder i FOT til en række formål, eksempelvis Alarm 112 og Rejseplanen.

En del af disse uoverensstemmelser vil GST kunne rette med støtte i adressepunkter og Opslagstavle for nye vejnavne – DIVA. En foreløbig vurdering peger på ca. 1000 tilfælde, hvor GST har det nødvendige kildemateriale til sikkert at kunne stedfæste og afgrænse vejkoder i forhold til FOT-vejmidter. En sådan indsats skønnes at svare til ca. 300.000 kr. Der vil herefter fortsat være en restmængde, som ikke kan rettes uden en kommunal indsats, og som FOTdanmark efterfølgende må forholde sig til.

Håndtering af tredjepartsindberetninger

Som en del af den kommende aftale for fremtidens FOT-samarbejde, lægger bestyrelsen op til, at GST fremover vil have opgaven med håndtering af indberettede ændringsanmodninger fra tredjeparter.

Som allerede fremlagt i bestyrelsen, vil GST benytte den nye Fælles Indberetningsportal (FIP) til håndtering af disse ændringsanmodninger. I visse tilfælde vil det dog blive nødvendigt at inddrage den objektansvarlige myndighed, hvis der er tvivl, eller når indberetningen ikke umiddelbart kan verificeres (eller afvises) med tilgængeligt billedmateriale. For at sikre en smidig samarbejdspraksis for denne inddragelse, er der behov for et høringsmodul til indberetningsportalen, som kan benyttes til inddragelse af

den objektansvarlige myndighed, som i de fleste tilfælde forventes at være en kommune.

Det er GST's vurdering, at udviklingen af et sådant høringsmodul vil beløbe sig til ca. 200.000,- kr. GST har tilbudt at etablere og finansiere et sådant høringsmodul.

Behov ifm. administrativ ajourføring

I takt med det stigende brug af administrativ ajourføring i såvel kommuner og staten, er der behov for en funktionalitet, der kan underrette en part om foretagne ændringer – fx som følge af tredjepartsindberetninger, eller som følge af administrativ ajourføring i en forvaltningsproces.

GST vurderer, at en såkaldt meldetjeneste (atom-feed) vil kunne dække dette behov, ved at en bruger kan forespørge, hvilke ændringer der er sket, eksempelvis i pågældende kommune, siden sidst (fx ugentligt). Det vil give brugeren mulighed for at se, hvilke ændringer der er foretaget i en given periode. Det nærmere funktionalitetsbehov skal afklares og beskrives herunder hvordan det kan understøtte en effektiv sagsgang i kommunerne.

GST har tilbudt at udvikle sådan en tjeneste, som vurderes at koste ca. 0,12 mio. kr. at udvikle.

Økonomi for overgangsfasen

Med de beskrevne tiltag, vil økonomien for overgangsfasen dermed se ud, som det fremgår af tabellen.

Økonomi for overgangsfasen

Beløb i mio. kr.	årligt	stat	komm
Tiltag i overgangsfasen			
Pilot professionalisering (GeoMidt), samt Sydkort 2015	-0,3	0,1	-0,4
Kvalitetssikring af aerotriangulation	0,8	0,8	0,0
Tredjepartsindberetninger og dataforbedringer	0,1	0,3	-0,2
Navngiven vej, dataforbedring	0,3	0,3	0,0
Høringsmodul FIP	0,2	0,2	0,0
Meldeservice (atomfeed)	0,1	0,1	0,0
Sum tiltag i overgangsfasen	1,2	1,8	-0,6
Årlig udgift i ny model	29,2	14,6	14,6
Sum årlig udgift 5 år	146,0	73,0	73,0
sum årlig udgift 5 år inklusiv overgangsfasen	147,2	74,8	72,4
Procentfordeling 5 år inklusiv overgangsfasen		50,8%	49,2%

Planen for overgangsfasen til den nye forretningsmodel for FOT-samarbejdet indebærer således, at dele af modellen (samarbejdsformen vedr. fotogrammetri samt håndtering af tredjepartsindberetninger) allerede indføres i 2014 (disse dele kræver ikke Repræsentantskabets godkendelse). Det er vurderingen, at kommunerne derved vil spare ca. 0,6 mio. kr. i ressourcer.

Samtidig påføres GST de ovenfor beskrevne ekstraudgifter, som beløber sig til i alt ca. 1,8 mio. kr. GST har tilbudt at dække disse udgifter som en del af den samlede aftale for at sikre en hensigtsmæssig overgang til den nye forretningsmodel.

Det er aftalt, at de årlige omkostninger i FOT-samarbejdet på ca. 29,2 mio. kr. fremadrettet fordeles med 50 % til staten og 50 % til kommunerne. Medregnes overgangsfasen med de beskrevne initiativer i 2014 i den femårige aftaleperiode (2015-2019), vil GST således i alt dække 50,8 % af omkostningerne over femårsperioden, mens kommunerne vil dække 49,2 % af omkostningerne.